

IRAKIN TILANNEKATSAUS TOUKOKUUSSA 2017

Sisällys

1. Yleinen tilanne keväällä 2017	1
2. Turvallisuustilanne.....	5
2.1. Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus	5
2.2. Konfliktin luonne ja osapuolet	7
2.2.1. Valtiolliset turvallisuusjoukot	7
2.2.2. Valtiota vastustavat ja muut aseelliset ryhmät	7
2.3. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet.....	7
3. Turvallisuustilanne alueittain.....	8
4. Maan sisäisesti siirtymään joutuneet ja pakolaiset.....	18
5. Humanitaarinen tilanne.....	21

Tässä katsauksessa käsitellään Irakin turvallisuusolosuhteita ja siihen vaikuttavia merkittävimpiä tapahtumia ja turvallisuusvälikohtauksia, joita Irakissa on sattunut 12.5.2017 mennessä. Katsaus päivittää maatietopalvelun aiempaa vastaavaa selvitystä (Irakin tilanne tammikuussa 2017, 17.1.2017). Katsauksessa on käytetty eri julkisten lähteiden, kuten YK-tahojen ja toimittajien, raportointia, joka on ollut Maahanmuuttoviraston saatavissa katsauksen kirjoittamisajankohtana.

1. Yleinen tilanne keväällä 2017

Irakin Nineven läänissä sijaitsevan Mosulin kaupungin valtausoperaatio on ollut viime kuukausina Irakin konfliktin päällimmäinen uutinen. Irakin hallitus suunnittelee Nineven läänin hallintoa ja turvallisuusjärjestelyitä ISISin jälkeiselle ajalle^{1,2} Tilannekatsauksen kirjoittamishetkellä Mosul ei ole vielä täysin vallattu. Irakin turvallisuusjoukot etenivät vielä ISISin hallussa olleeseen Koillis-Mosuliin maaliskuussa, ja taistelut siellä jatkuivat.³

Nineven läänin ja Mosulin kaupungin valtausoperaation alettua lokakuussa 2016 Irakin turvallisuusjoukot, Irakin Kurdistanin peshmerga-joukot, PMU-joukot⁴ ja paikalliset taistelijat ovat edistyneet jatkuvasti Yhdysvaltain johtaman kansainvälisen koalition tuella ISISin vastaisessa taistelussa.⁵ Irakin joukot ovat vallanneet valtaosan ISISin hallussa olleesta maa-alueesta.⁶

Terrorisminvastaisten, poliittisesti suhteellisen neutraalina pidettyjen CTS-joukkojen suoriutumisen Itä-Mosulissa on nostanut niiden arvostusta kansan parissa sektaarisiin militeihin nähden.

¹ ISISin jälkeisellä ajalla tarkoitetaan tässä raportissa tilannetta, jossa ISIS ei enää hallinnoi merkittäviä kaupunkeja tai maa-alueita Irakissa.

² UN Security Council 26.1.2017, s. 1.

³ Knights, Michael 29.3.2017.

⁴ Pääasiassa shiiamilitioista koostuvat, hallitukseen liitoksissa olevat aseelliset ryhmät, jotka laillistettiin marraskuussa 2016. PMU-militeioihin kuuluu myös sunnien ja vähemmistöjen aseellisia ryhmiä.

⁵ UN Security Council 26.1.2017, s. 4 ja 25.4.2017, s. 1.

⁶ UN Security Council 25.4.2017, s. 1.

Irakin pääministeri Haider al-Abadi on nimittänyt CTS:n väkeä korkeisiin virkoihin. CTS:n koulutuspäällikkö, kenraalimajuri Irfan Hayali nimitettiin Irakin puolustusministeriksi tammikuussa. Toisaalta samalla Irakiin uudeksi sisäministeriksi nimitettiin sektaarisena pidetyn shiiamilitia Badrin organisaation edustaja Qasim al-Araji.⁷

ISISillä on edelleen hallussaan Hawijan piirikunta Kirkukin läänissä, sekä alueita Anbarin läänin länsiosissa ja Nineven läänissä. ISISillä on myös merkittävää läsnäoloa Salah al-Dinin ja Diyalan lääneissä, etenkin maaseudulla. ISIS jatkaa asymmetristä sodankäyntiä eri alueilla hallituksen infrastruktuuria ja turvallisuusjoukkoja vastaan. ISIS lisäsi vuoden 2016 lopulla iskuja siviilejä vastaan etenkin Bagdadin läänissä.⁸

ISISin terroristien läsnäolo vapautetuilla alueilla⁹ jatkuu. Poliisit, tuomarit ja muut virkamiehet ovat kertoneet että osa ISISin terrorismista syytetyistä pääsee lahjuksilla vapaalle jalalle. Irakin turvallisuusjoukkojen komentajien mukaan joukkoja ei ole riittävästi valvomaan tehokkaasti kaikkia vapautettuja alueita. Poliisilaitos on korruptoitunut ja hallinnon instituutiot ovat heikkoja.¹⁰ Itä-Mosulin kaduilla on vapaana entisiä ISISin jäseniä koska heidän nimiään ei löydy viranomaisen listoilta tai heitä vastaan ei ole todisteita.¹¹

Irakissa keskustelut kansallisesta sovinnosta jatkuvat. YK:n Irakin erityisedustaja on keskustellut National Alliance-shiikoalition sovintoehdotuksesta sunnijohtajien kanssa. YK:n Irakin avustusoperaatio UNAMI on järjestänyt pyöreän pöydän keskusteluita vuoden 2016 lopulla muun muassa yhteisöjohtajien, akateemikkojen, naisten ja nuorten kanssa Erbilissä, Fallujassa ja Kerballassa. UNDP, UN-Women ja muut YK-toimijat jatkavat samanlaisia toimia.¹² Vaikutusvaltainen shiiajohtaja Muqtada al-Sadr laati oman ehdotuksensa Irakin tilanteen vakauttamiseksi helmikuussa. Ohjelmassa on 29 kohtaa.¹³

Irakin sunniyhteisön tärkeimmät johtajat kutsuttiin 8.3. Turkin, Jordanian, Yhdistyneiden arabiemiirikuntien, Qatarin ja Yhdysvaltojen järjestämiin kokouksiin, joissa oli tarkoitus laatia jonkinlainen poliittinen tiekartta ISISin jälkeiselle Irakille. Sunnit eivät kuitenkaan päässeet yksimielisyyteen siitä miten kansalliseen sovintoon pyritään, eivätkä olleet halukkaita muodostamaan uutta koalitiota tulevia vaaleja varten. Sunnit sopivat kuitenkin yhteistä näkemystä sorvaavan 25 hengen komitean muodostamisesta.¹⁴

Sunnien poliittinen koalitio IFC¹⁵ on laatinut oman sovintoehdotuksensa¹⁶. Tämä ei ole Irakin sunniväestön yhteinen kannanotto, vaan ainakin Mutahidun-puolue, jota johtaa varapresidentti Osama al-Nujaifi, on ilmoittanut ettei se seiso sovintoehdotuksen takana.¹⁷

YK:n turvallisuusneuvoston mukaan Irakissa tarvitaan mekanismeja, joilla vahvistetaan oikeuslaitosta ja totuuden esille tuomista, otetaan kantaa ihmisten kokemuksiin vääryyksiin, taataan korvauksia ja tuotetaan psykososiaalisia palveluita.¹⁸

⁷ Al Monitor 21.2.2017, Niqash 29.3.2017.

⁸ UN Security Council 26.1.2017, s. 4 ja 25.4.2017, s 6; Knights, Michael 29.3.2017.

⁹ Vapautetuilla alueilla tarkoitetaan tässä raportissa alueita, jotka olivat aikaisemmin ISISin hallinnassa.

¹⁰ The Washington Post 22.2.2017, The Middle East Eye 25.3.2017.

¹¹ Al Monitor 23.2.2017.

¹² UN Security Council 26.1.2017, s. 2.

¹³ UN Security Council 25.4.2017, s. 2.

¹⁴ Al Monitor 23.3.2017.

¹⁵ Iraqi Forces Coalition.

¹⁶ Historic Settlement Initiative.

¹⁷ UN Security Council 25.4.2017, s. 2.

¹⁸ UN Security Council 26.1.2017, s. 7.

PMU-joukkojen määrää pyritään ajamaan tulevaisuudessa alas siten, että joukkojen määrä olisi 50 000, joista 15 000 sunneja. Irakin vuoden 2017 budjetissa on varattu palkat vielä noin 110 000 PMU-taistelijalle. Taistelijoita arvellaan kuitenkin olevan noin 150 000.¹⁹ Tarkoitus on myös perustaa lisää paikallisia PMU-joukkoja siten, että jokaisessa läänissä olisi suhteellisesti yhteismitallinen määrä joukkoja, ja että eri yhteisöjen välillä vallitsisi tasapaino.²⁰ Irakin pääministeri Haider al-Abadi korosti Yhdysvaltain matkallaan huhtikuun alussa, että PMU-militiat toimivat Irakin turvallisuusjoukkojen alaisuudessa.²¹

Marraskuussa 2016 Irakin presidentti Fuad Masum, pääministeri Haider al-Abadi ja parlamentin puhemies Salim al-Jabouri päättivät lykätä huhtikuussa 2017 pidettäväksi suunniteltuja maakuntavaaleja myöhäisempään ajankohtaan. Pääministeri vahvisti tammikuussa että vaalit pidettäisiin 16.9. UNAMIlta tukea saava Irakin vaalikomissio (IHEC) jatkoi äänestäjien biometristä rekisteröintiä. Noin kymmenen miljoonaa äänestäjää oli rekisteröity huhtikuun alkuun mennessä. IDP:istä oli rekisteröity noin 241 000 tammikuun loppuun mennessä. 240 poliittista puoluetta oli hakenut rekisteröintiä huhtikuun alkuun mennessä.²²

Irakissa on kiistelty siitä, voivatko PMU-militiat osallistua vaaleihin. Perustuslain mukaan aseelliset ryhmät eivät voi osallistua vaaleihin. Pääministeri Abadi korosti tätä Yhdysvaltain matkallaan huhtikuussa.²³ Eräät Iraniin ja entiseen Irakin pääministeri Malikiin liitoksissa olevat PMU-militiat²⁴ ovat kuitenkin ilmoittaneet osallistuvansa vaaleihin yhteisessä koalitiossa.²⁵

Pyrkimykset ratkaista Irakin Kurdistanin²⁶ sisäiset riitaisuudet ovat jatkuneet. Marraskuussa 2016 Irakin Kurdistanin presidentti Masud Barzani kehotti poliittisia puolueita keskustelemaan alueparlamentin toiminnan reaktiivoinnista, parlamentin puhemiehen nimittämisestä, uuden hallituksen muodostamisesta ja väliaikaisen presidentin valitsemisesta. KDP on ollut keskusteluissa toisen pääpuolueen PUK:n kanssa.²⁷

Irakin taloustilanne on edelleen vaikea. Maaliskuussa todettiin Irakin ja IMF:n välisessä tapaamisessa että fiskaalisten toimien ja ulkomaisen avunannon johdosta Irakin talouden alijäämäisyys oli vähentynyt, mutta että ISIS-konfliktin ja julkisen talouden vakauttamistoimien seurauksena muut kuin öljytalouden alat olivat supistuneet 8 % vuonna 2016. Luottoluokittaja Fitch muutti maaliskuussa Irakin luokitusnäkömät negatiivisesta vakaaksi, syynä odotettua korkeampi öljyn hinta ja paremmat tuotto-odotukset sekä julkishallinnon pienentynyt kulutus.²⁸

• Ihmisoikeudet ja haavoittuvat ryhmät

YK mainitsee erityisen haavoittuvina ryhminä naiset ja lapset, yksinhuoltajanaisten perheet, vammaiset, eri etnisten ja uskonnollisten yhteisöjen edustajat sekä vanhukset. Naiset joutuvat edelleen ISISin rikosten kohteeksi. Tämä korostuu etnisiin ja uskonnollisiin vähemmistöryhmiin kuuluvien naisten kohdalla. Irakin väkivaltaisuuudet ovat kohdistuneet suhteettoman raskaasti naisiin ja lapsiin.²⁹

¹⁹ AI Monitor 9.3.2017.

²⁰ UN Security Council 26.1.2017, s. 2.

²¹ AI Monitor 3.4.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 2.

²² UN Security Council 26.1.2017, s. 3, 9 ja 25.4.2017, s. 3, 10.

²³ AI Monitor 3.4.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 2.

²⁴ Asaib Ahl al-Haq, Kataib Hezbollah, Jund al-Imam Brigades ja Harakat al-Nujaba.

²⁵ Niqash 9.3.2017.

²⁶ Irakin kurdien autonominen alue - Kurdistan Regional Government (KRG).

²⁷ UN Security Council 26.1.2017, s. 3.

²⁸ UN Security Council 25.4.2017, s. 5, Reuters 13.3.2017.

²⁹ UN Security Council 26.1.2017, s. 17 ja 25.4.2017, s. 15; OCHA 20.2.2017.

YK sai tietoa 144 väkivaltatapauksesta lapsia kohtaan lokakuun 2016 ja huhtikuun 2017 välillä. Suurin osa liittyi lasten surmiin ja haavoittumisiin sotilasoperaatioissa Nineven, Salah al-Dinin ja Kirkukin lääneissä. Kahteen kouluun hyökättiin.³⁰ ISISin kaksi ja puoli vuotta jatkuneen vallan aikana Mosulissa arvioidaan syntyneen noin 30 000 lasta. Lapsia ei ole rokotettu tautien varalta, eikä heillä ole virallisia syntymätodistuksia. Monia ei ole rekisteröity lainkaan.³¹

Alaikäisten avioliitot ovat lisääntyneet Irakin Kurdistanin IDP-leireillä, esimerkiksi Suleimanian läänin Ashtin ja Arbatin leireillä. Kyseessä ei ole virallinen vaan imaamin tai jesidien uskonoppineen siunaama avioliitto. Monesti avioliiton kumpikin osapuoli on alaikäinen. Suleimanian yliopiston ja CDO-kansalaisjärjestön³² tammikuussa ilmestyneen tutkimuksen mukaan noin 38 % viimeisen kahden vuoden aikana IDP-leireillä solmituista yli 2100 avioliitoista ainakin toinen osapuolista oli alaikäinen. Erityisen paljon alaikäisten avioliittoja oli tutkimuksen mukaan jesidien keskuudessa. Joissakin avioliitoissa oli kyse moniavioisuudesta.³³

Eräs entisen pääministerin Malikin SOL-koalitioon kuuluva kansanedustaja vaati helmikuussa, etteivät naiset saisi enää esiintyä julkisilla paikoilla ilman huivia Kerbalan läänissä. Vaatimus esitettiin sen jälkeen, kun eräs naiskansanedustaja oli vierailut läänissä ilman huivia.³⁴

Tammikuussa 2017 julkaistiin YK:n vähemmistöasioihin keskittyvän erikoisraportoijan Irakin vähemmistöjä koskeva yleisraportti. Raportti perustui erikoisraportoijan vierailuun Irakissa helmimaaliskuussa 2016. Raportin mukaan Irakin etniset ja uskonnolliset vähemmistöt ovat nykyisen konfliktin vuoksi poikkeuksellisessa tilanteessa, ja heidän asemansa jatkuvuus Irakissa on uhatuna.³⁵

Jesidien, kristittyjen ja turkmeenien eräät eturyhmät antoivat 5.3. julkilausuman, jossa ne vaativat vähemmistöjen autonomisen alueen perustamista Nineven läänissä. Autonomiseen alueeseen kuuluisi kolme vierekkäistä aluetta: Sinjarin alue, Tel Afar ja Nineven alanko. Vähemmistöjen mukaan vaatimus on perustuslain mukainen. Muut alueen vähemmistöt kuten shabakit eivät tässä vaiheessa lähteneet julkilausumaan mukaan.³⁶ Kurdijoukot ovat ilmoittaneet että ne eivät ole ai-keissa poistua Nineven alangolta Mosulin valtauksen jälkeen.³⁷

Kristittyjen perinteisellä alueella, ISISiltä vapautetussa Nineven läänin Hamdaniyan piirikunnassa on kylien infrastruktuuri kärsinyt vakavia vaurioita konfliktin vuoksi. Moni kristitty pakeni konfliktia Irakin Kurdistanin pääkaupungin Erbilin kupeessa sijaitsevaan Ainkawan kylään. Osa kristityistä on halukkaita palaamaan hiljalleen takaisin kotialueelleen. Osa ei ole valmis paluuseen. Kristityt valittivat tammikuussa, että jälleenrakennukseen ei ollut vielä ryhdytty.

Kristityt pelkäävät naapureitaan, joista osa on ollut liitoksissa ISISiin. ISISin pelätään myös olevan edelleen läsnä vapautetuilla alueilla. Hamdaniyan piirikunnan turvallisuudesta vastasi tammikuussa paikallispoliisi ja kaksi kristittyjen aseellista militiia³⁸. Paikallisviranomaisen mukaan piirikunta ei ole valmis kaikkien asukkaiden paluuseen ennen kuin infrastruktuuri on rakennettu uudelleen ja peruspalvelut on palautettu alueelle.³⁹

³⁰ UN Security Council 26.1.2017, s. 11 ja 25.4.2017, s. 11.

³¹ Middle East Eye 25.3.2017.

³² Civil Development Organization, kotisivut osoitteessa (11.5.2017): <http://cdo-iraq.org/en/>

³³ Niqash 26.1.2017.

³⁴ Al Monitor 24.2.2017.

³⁵ UN General Assembly 9.1.2017, s.1.

³⁶ Al Monitor 5.3.2017.

³⁷ Rudaw 15.2.2017.

³⁸ Ninevah Plain Protection Units ja Babylon Brigades. (Al Monitor 17.1.2017)

³⁹ Al Monitor 17.1.2017.

UNHCR:n maaliskuussa ilmestyneen raportin mukaan Bagdadin Baladiyatın kaupunginosassa elävät Irakin palestiinalaiset joutuvat usein kotietsintöjen ja pidätysten kohteeksi turvallisuusjoukkojen taholta. Tätä tapahtuu erityisesti Baladiyatın naapurissa sijaitsevaan shiikaupunginosaan Sadr Cityyn tehtyjen ISISin iskujen jälkeen. Jotkut henkilöt ovat kadonneet tai heidät on otettu laittomasti säilöön määräämättömäksi ajaksi.

Tiettävästi joitakin palestiinalaisia on tuomittu rikoksista pakotettujen tunnustusten jälkeen, ja yksi henkilö tuomittiin kuolemaan aseelliseen ryhmään kuulumisesta syytettynä vuonna 2011. Ongelmia pelätessään palestiinalaiset eivät juuri liiku pois Baladiyatista, koska heidät tunnustetaan tarkastuspisteillä heille myönnetystä erityisistä henkilökorteista. Tarkastuspisteillä voi tapahtua häirintää tai kiinniottoja, tai turvallisuusjoukot eivät hyväksy palestiinalaisen henkilökorttia, vaikka se onkin virallinen. Palestiinalaiset naiset ja tytöt pelkäävät häirintää, uhkailua ja pahoinpitelyä shiimilitioiden ja turvallisuusjoukkojen taholta. Palestiinalaiset eivät uskalla lähestyä poliisia ongelmisissaan pelätessään heidän asenteitaan palestiinalaisia kohtaan ja mahdollisia oikeudenloukkauksia.⁴⁰

Mosulin läheisessä Bartallan kaupungissa on toimisto, josta ihmiset ovat voineet hakea uusia asiakirjoja kadonneiden tai ISISin vallan aikana tuhottujen tilalle. Moni hakija on kuitenkin joutunut kuulusteluihin eikä haettuja asiakirjoja ole saatu.⁴¹

Irak on jatkanut kuolemantuomion käyttöä. Esimerkiksi 24.11.2016 teloitettiin kahdeksan terrorismirikoksista tuomittua henkilöä Nasiriyan vankilassa Dhi-Qarin läänissä.⁴² Salah al-Dinin läänin Samarrassa teloitettiin 31 miestä 20.1. Amnesty Internationalin mukaan heidän tunnustuksensa oli saatu kiduttamalla ja tuomiot oli julistettu pikaisten oikeudenkäyntien jälkeen. Miehiä oli syytetty osallisuudesta kesäkuussa 2014 tapahtuneeseen Camp Speicherin joukkomurhaan, jonka arviolta 1700 uhrista monet olivat shiialaisia varusmiehiä.⁴³

ISISin joukkohautoja on löydetty ainakin Nineven läänissä Mosulin, Badushin vankilan ja Hammam al-Alilin läheltä, sekä Anbarin läänin Rutbassa ja Babylonin läänissä. Joukkohautoissa on tiettävästi tuhansia ISISin teloittamia ihmisiä.⁴⁴

Irakissa mielenosoitukset parempien peruspalveluiden, oikeudenmukaisen kohtelun ja läpinäkyvän, korruptiosta, nepotismista ja poliittisesta holhoamisesta vapaan hallinnon puolesta jatkuvat.⁴⁵ Irakin Kurdistanissa päätettiin joulukuussa 2016 jatkaa talouden kiristämistä, ja virkamiesten mielenosoitukset jatkuivat Suleimanian läänissä.⁴⁶

2. Turvallisuustilanne

2.1. Väkivallan ilmenemismuodot ja voimakkuus

Lukuisia oikeudenloukkauksia on paljastunut sitä mukaan kun ISISiltä on vallattu alueita. ISIS on syyllistynyt hallitsemillaan alueilla vakaviin ja systemaattisiin kansainvälisen oikeuden vastaisiin ihmisoikeusloukkauksiin. ISIS on käyttänyt siviilejä ja siviili-infrastruktuuria ja koteja hyväkseen suojautuessaan turvallisuusjoukoilta. ISIS on tehnyt myös terroritekoja tulittamalla siviilikohteita ja

⁴⁰ UNHCR 30.3.2017.

⁴¹ Middle East Eye 25.3.2017.

⁴² UN Security Council 26.1.2017, s. 12.

⁴³ Amnesty International 24.1.2017.

⁴⁴ Human Rights Watch 22.3.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 11, 15.

⁴⁵ UN Security Council 26.1.2017, s. 18.

⁴⁶ UN Security Council 26.1.2017, s. 3-4.

hallitsemiltaan alueilta pakenevia siviilejä. ISISin terroristit ovat jatkaneet iskuja siviilejä vastaan myös vapautetuilla alueilla.⁴⁷

Länsi-Mosuliin vetäytyessään ISIS on myös pakottanut mukaan siviilejä ihmiskilviksi. ISIS on pakkovärännyt lapsia riveihinsä esimerkiksi Mosulissa ja Hammam al-Alilissa ja pakottanut heitä terroritekoihin kuten siviilien teloittamisiin ja hyökkäyksiin turvallisuusjoukkoja vastaan.⁴⁸ Noin 1739 jesidinaista ja –lasta on edelleen ISISin vankeina. ISISin vetäytyessä heitä on siirretty Irakkissa muille alueille ja Syyrian puolelle.⁴⁹

Myös hallituksen puolella olevat joukot ovat syllistyneet oikeudenloukkauksiin siviilejä kohtaan ja joitakin joukkojen suorittamia rikoksia voidaan pitää sotarikoksina.⁵⁰ UNAMI ei ole saanut pyynnöistä huolimatta tietoa Saqlawiyan alueella kesäkuussa 2016 kadonneista 634 sunnimiehestä ja –pojasta, vaikka hallituksen samassa kuussa perustama komitea on tutkinut asiaa.⁵¹ Miehet ja pojat olivat tiettävästi joutuneet PMU-joukkoihin kuuluvan shiiamilitia Kataib Hezbollahin suorittamien tarkastusten kohteeksi. Myöskään Kataib Hezbollahin pitämällä Razzazan tarkastuspisteellä viime vuosina kadonneiden satojen sunniarabien kohtalosta ei ole tietoa.⁵²

Myös sunnalaiset militiat⁵³ ovat syllistyneet oikeudenloukkauksiin ISIS-liitoksista epäilemiään siviilejä vastaan.⁵⁴ PMU-joukkojen oikeudenloukkaukset on tuomittu hallinnon taholta, mutta tiettävästi oikeudenloukkauksiin syllistyneitä ei ole joutunut oikeuden eteen tai rangaistu.⁵⁵

Oikeudenloukkausten vuoksi Irakin hallitus on ilmoittanut että ISIS-alueilta pakenevien siviilien tarkastukset suoritettaisiin vain laillisten viranomaisten toimesta tarkasti määrätyissä paikoissa ja läpinäkyvällä tavalla. YK vierailee tällaisilla seulontapisteillä ja monitoroi tarkastuksia sekä haastattelee seulonnan läpikäyneitä.⁵⁶

Amnesty Internationalin tammikuussa 2017 julkaistu raportti mainitsee merkittävimmäksi siviilejä vastaan oikeudenloukkauksia tehneiksi militioiksi Badrin organisaation, Asaib Ahl al-Haqin, Kataib Hezbollahin ja Saraya al-Salaamin.⁵⁷

Shiiojen uskonjohtaja Ali Al-Sistani on jatkuvasti kehottanut turvallisuusjoukkoja suojelemaan siviilejä ja välttämään heidän omaisuutensa vahingoittamista. Shiiojen eturyhmä Shia Endowment on antanut humanitaarista apua konfliktista kärsineille siviileille ja PMU-joukot aloittivat maaliskuun puolivälissä humanitaarisen avun ohjelman Mosulin IDP:ille.⁵⁸

Siviilejä on joutunut myös Irakin ja kansainvälisen koalition sotilasoperaatioiden ja ilmaiskujen kohteeksi. Esimerkiksi 7.12.2016 Anbarin läänin Qaimiin kohdistunut ilmaisku surmasi ja haavoitti kymmeniä siviilejä.⁵⁹ Paljon siviilejä sai surmansa myös Länsi-Mosuliin kohdistuneissa ilmaiskuisa 16.-23.3.⁶⁰ Irakin siviiliuhrien tarkka määrä ei ole YK:n avustusoperaatio UNAMIn tiedossa koska pääsy taistelualueille on rajoitettua ja luotettavia lähteitä ei ole.⁶¹

⁴⁷ UN Security Council 26.1.2017, s. 9-10 ja 25.4.2017, s. 10; Middle East Eye 25.3.2017.

⁴⁸ UN Security Council 26.1.2017, s. 9-10 ja 25.4.2017, s. 10; Middle East Eye 25.3.2017.

⁴⁹ UN Security Council 26.1.2017, s. 10.

⁵⁰ Amnesty International 5.1.2017, s. 21.

⁵¹ UN Security Council 26.1.2017, s. 11.

⁵² Amnesty International 5.1.2017, s. 19-21.

⁵³ Hashd al-Ashairi.

⁵⁴ Amnesty International 5.1.2017, s. 19.

⁵⁵ Amnesty International 5.1.2017, s. 13.

⁵⁶ UN Security Council 26.1.2017, s. 12.

⁵⁷ Amnesty International 5.1.2017, s. 10.

⁵⁸ UN Security Council 25.4.2017, s. 11.

⁵⁹ UN Security Council 26.1.2017, s. 11.

⁶⁰ UN Security Council 25.4.2017, s. 5.

⁶¹ UN Security Council 26.1.2017, s. 11.

2.2. Konfliktin luonne ja osapuolet

Irakissa pääkonflikti on ISIS-konflikti, jossa terroristijärjestö ISISiä ajetaan pois hallituksen joukkojen toimesta ISISin pääsääntöisesti vuonna 2014 valtaamilta alueilta Keski-Irakissa. ISISiä vastaan käydään sotatoimia Nineven läänissä Länsi-Mosulissa, samoin kuin Mosulin lähialueilla, esimerkiksi Tel Afarin alueella.

Mosulin jälkeen sotatoimien odotetaan siirtyvän enenevässä määrin muille ISISin hallussa oleville alueille kuten Kirkukin läänin Hawijan piirikuntaan, Anbarin läänin länsiosiin sekä Nineven, Salah al-Dinin ja Diyalan läänien syrjäseuduille. Näillä alueilla, samoin kuin Bagdadin läänissä, ISISin terroristit jatkavat asymmetrisia iskuja turvallisuusjoukkoja ja siviilejä vastaan.

Irakissa on viime aikoina ollut myös kurdien KDP-puolueeseen liitoksissa olevien tahojen ja Turkin kurdien PKK-järjestön tukemien joukkojen välisiä yhteenottoja Nineven läänin Sinjarin piirikunnassa. Lisäksi Turkki ja Iran tekevät ajoittaisia ilmaiskuja PKK-sissejä vastaan Irakin Kurdistanin vuorilla.

2.2.1. Valtiolliset turvallisuusjoukot

ISIS-konfliktiin ottaa osaa Irakin puolustusministeriön johtama Irakin armeija, terrorisminvastaiset joukot (CTS), sisäministeriön erikoisjoukot ja Irakin federaatiopoliisi ja paikallispoliisi. Lisäksi ISISiä vastaan taistelee kymmeniä Irakin hallintoon liitoksissa olevia shiialaisia ja sunnalaisia PMU-militioita sekä paikallisia heimojoukkoja. PMU-militioita dominoivat shiiamilitiat ovat osittain kansallismielisiä ja osittain Iranin tukemia militioita, joista osa taistelee myös Syyrian puolella Syyrian hallituksen tukena.

2.2.2. Valtiota vastustavat ja muut aseelliset ryhmät

Kansallisen sovinnon edellytyksiin kuuluisi muun muassa se, että ISISiltä vapautetuilla sunnialueilla saataisiin kapinallistoiminta laantumaan.⁶² ISISin lisäksi Irakissa on useita muita hallituksen vastaisia terroristiryhmiä, kuten al-Qaida, JRTN, Kataib Thawrat al-Ishrin⁶³ tai kurdien Ansar al-Sunna. Tällä hetkellä moni näistä ryhmistä tekee pesäeroa alueita menettävään ISISiin. Kapinalliset kokoavat hiljalleen uudelleen rivejään ISISin jälkeistä aikaa varten.⁶⁴

2.3. Siviilikuolemat ja loukkaantuneet⁶⁵

YK:n Irakin avustusoperaatio UNAMIn mukaan tammikuussa 2017 Irakissa sai surmansa terrorismissa, väkivallan ja aseellisen konfliktin seurauksena 403 siviiliä (pl. poliisit) ja 924 loukkaantui. UNAMI mainitsi kuolemien syiksi muun muassa ISISin pommi-iskut toreilla ja asunalueilla. Lääni-kohtaisesti UNAMI tilastoi tammikuussa seuraavat luvut: Bagdad (128 kuollutta/444 loukkaantunutta), Nineve (187/285), Anbar (22/121), Salah al-Din (30/45). Muita läänejä UNAMI ei mainitse.

Helmikuussa UNAMI tilastoi Irakissa 392 kuollutta ja 613 loukkaantunutta. UNAMI mainitsi ISISin reagoivan Mosulin sotilasoperaatioon iskuilla siviilejä vastaan muualla Irakissa.⁶⁶ Läänikohtaisesti

⁶² Al Monitor 21.3.2017.

⁶³ Engl. 1920s Revolution Brigades.

⁶⁴ Sunnikapinallisten liikkeen muotoutumisesta esim. ISW 7.2.2017.

⁶⁵ Irakin uhrilastoja laativat säännöllisesti ainakin YK:n Irakin avustusoperaatio UNAMI (<http://www.uniraq.org/>), blogi Musings on Iraq (<http://musingsoniraq.blogspot.fi/>) ja tutkimusryhmä Iraqi Body Count (<https://www.iraqbodycount.org/>).

⁶⁶ ISIS on halunnut tällaisilla iskuilla muun muassa sitoa turvallisuusjoukkoja Mosulin ulkopuolelle, jotta Mosulin valtaus hidastuisi.

kuolleiden ja loukkaantuneiden luvut olivat: Nineve (201 kuollutta/250 loukkaantunutta), Bagdad (120/300), Anbar (42/44), Salah al-Din (9/13). Muita läänejä UNAMI ei mainitse.

Maaliskuussa UNAMI tilastoi Irakissa 548 kuollutta ja 567 loukkaantunutta. UNAMI mainitsi kaksi suurta pommi-iskua Bagdadissa, sekä ISISin siviiliväestöön kohdistamat terroriteot Länsi-Mosulissa. Läänikohtaisesti kuolleiden ja loukkaantuneiden luvut olivat: Nineve (367 kuollutta/ 174 loukkaantunutta), Bagdad (84/246), Salah al-Din (38/69), Anbar (32/58). Muita läänejä UNAMI ei mainitse.⁶⁷

Huhtikuussa UNAMI tilastoi Irakissa 317 kuollutta ja 403 loukkaantunutta. UNAMI kertoi ISISin pommi-iskuista ja muista väkivallanteoista Mosulissa siviilejä vastaan. UNAMI kertoi ISISin iskevän myös siltä vapautetuilla alueilla, ja tehneen itsemurhaiskuja esimerkiksi Tikritissä. UNAMI mainitsi myös Bagdadin Karradan kaupunginosassa tehdyn itsemurhaiskun. Läänikohtaisesti kuolleiden ja loukkaantuneiden luvut olivat: Nineve (153 kuollutta/123 loukkaantunutta), Bagdad (55/179), Anbar (39/35), Salah al-Din (15/43). Muita läänejä UNAMI ei mainitse.

UNAMI muistuttaa kuukausikatsauksissaan, ettei se kykene verifioimaan kaikkia kuolemia ja loukkaantumisia, ja että Anbarin läänin kohdalta tiedot saadaan Anbarin läänin terveystoimistolta. Lisäksi UNAMille on tullut vahvistamattomia tietoja suuresta määrästä konfliktin heijastusvaikutuksien vuoksi kuolleista ihmisistä (esimerkiksi IDPt) jotka ovat kuolleet vaikeiden sääolosuhteiden tai veden, ruoan, lääkkeiden ja terveydenhuollon puutteen vuoksi.⁶⁸

3. Turvallisuustilanne alueittain

- **Niveen lääni**

Taistelu Mosulin kaupungista oli tilannekuvan kirjoittamishetkellä toukokuussa 2017 kesken, ja ISISin hallussa oli edelleen kaupunginosia Koillis-Mosulissa.⁶⁹ Mosulissa ISIS on taistellut siviilien kodeista käsin ja asuintaloja on pommitettu.⁷⁰ Irakin turvallisuusjoukot valtasivat Itä-Mosulin eli Tigris-joen itäpuoliset kaupunginosat 24.1. mennessä.⁷¹ Tammikuun lopulla ISISin havaittiin linnoittavan asemiaan Länsi-Mosulin eteläosissa hyökkäyksen varalta ja kävi ilmeiseksi, että Länsi-Mosulista tullaan käymään raskaita taisteluita.⁷²

Muutaman viikon tauon jälkeen Irakin pääministeri Abadi ilmoitti hyökkäyksen Länsi-Mosuliin alkaneen 19.2.⁷³ Joen länsipuolella sijaitseva, suuria vaurioita kärsinyt Mosulin lentokenttä ja Ghazlanin sotilastukikohta vallattiin Irakin federaatiopoliisin ja CTS-joukkojen toimesta 24.2. Irakin armeijan 9. divisioonana osallistuu myös Länsi-Mosulin operaatioon.⁷⁴ Länsi-Mosulissa federaatiopoliisi ja erikoisjoukot (ERD) ovat johtaneet operaatiota, kun taas Itä-Mosulissa taisteluita johtanut ja raskaita tappioita kärsinyt CTS on tullut toisessa aallossa.⁷⁵

⁶⁷ Tässä kuussa oli myös Yhdysvaltain ilmaisku, jonka seurauksena useita taloja romahti ja noin 140 siviiliä sai surmansa Länsi-Mosulissa. (Stratfor 25.3.2017, Reuters 30.3.2017)

⁶⁸ UNAMIn kuukausitilastot, katso

[http://www.uniraq.com/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=tag&tag=Casualty Figures&lang=en](http://www.uniraq.com/index.php?option=com_k2&view=itemlist&task=tag&tag=Casualty%20Figures&lang=en)

⁶⁹ Iraqi News 4.5.2017.

⁷⁰ UN Security Council 26.1.2017, s. 10.

⁷¹ ISW 24.1.2017.

⁷² Stratfor 31.1.2017.

⁷³ Stratfor 19.2.2017.

⁷⁴ Stratfor 23.2.2017, ISW 24.2.2017.

⁷⁵ ISW 8.3.2017, Niqash 29.3.2017.

Yhdysvaltain armeijan sotilaat ovat myös läsnä Länsi-Mosulin operaatioissa.⁷⁶ Länsi-Mosulin vapautetuissa kaupunginosissa on nähty myös avustussuhteita, joissa on ollut PMU-militioiden Badrin organisaation ja Liwa Ali al-Akbarin lippuja. PMU-militioiden läheisistä suhteista turvallisuusjoukkoihin kertoo esimerkiksi se, että federaatiopoliisin 6. divisioonan johtoon nimitettiin helmikuussa eräs Badrin organisaation prikaatinkomentaja.⁷⁷

Keväällä 2017 huolta on aiheuttanut ISISin hallussa olleessa Länsi-Mosulissa edelleen olevien satojen tuhansien siviilien kohtalo. Siviilit kärsivät ruoan, puhtaan juomaveden, polttoaineen, lääkkeiden ja äidinmaidonkorvikkeiden vakavasta puutteesta.⁷⁸ ISIS on jatkanut pakoa yrittävien ja liitoksista turvallisuusjoukkoihin epäiltyjen siviilien teloittamista. ISIS käyttää siviilejä myös ihmiskilpinä ja on siirtänyt heitä Länsi-Mosulin eteläisistä kaupunginosista pohjoisempiin kaupunginosiin niihin vetäytyessään.⁷⁹

ISIS teki useita iskuja Itä-Mosulissa 8.2. Kahdessa iskussa ravintoloihin 10.2. sai surmansa 12 henkilöä ja 26 loukkaantui. Tällöin kävi ilmeiseksi ettei ISISiä ollut kyetty täysin kitkemään alueelta.⁸⁰ Iranin tukemat PMU-militiat ja Irakin armeija ovat sulkeneet teitä Mosulin länsipuolella estääkseen ISISin joukkojen pakoa Tel Afarin kaupunkiin tai Syyriaan.⁸¹

Yhdysvaltain ilmaiskun seurauksena 17.3. useita taloja romahti ja noin 140 siviiliä sai surmansa Länsi-Mosulissa. Pian tämän jälkeen Länsi-Mosulin operaatioissa oli tauko jonka aikana pohdittiin siviilien suojelua taisteluiden aikana.⁸²

Mosulin taisteluiden merkittävimpänä ongelmana on ollut siviilien suojaaminen taisteluiden keskellä. Toisin kuin Fallujassa, Tikritissä tai Ramadissa, joista kaupunkien asukkaat pääasiassa pakenivat ennen niiden vapautusta, mosulilaiset ovat sinnitelleet pääosin kaupungissa taisteluiden keskellä.⁸³ Mosulilaisten keskuudessa on huhuttu, että olot IDP-leireillä ovat Mosuliakin huonommat.⁸⁴ Lisäksi pääministeri Abadi kehotti 3.4. mosulilaisia pysymään kotonaan koska kaikille IDP:ille ei löytynyt majoitustiloja, ja pakoon pyrkivillä oli riski joutua ISISin hyökkäysten kohteeksi. YK:n mukaan uusien pakolaisleirien perustamisessa käydään taistelua aikaa vastaan.⁸⁵

Itä-Mosulissa on tehty turvallisuustarkastuksia ovelta ovelle erilaisten turvallisuusjoukkojen toimesta sen jälkeen, kun ISIS ajettiin kaupunginosista pois. Turvallisuusjoukot etsivät väestön keskuudesta ISISiin liitoksissa olevia henkilöitä. Useita pidätyksiä tehtiin jo tammikuun lopulla ja ase-
kätöjä löydettiin.⁸⁶ Pidätyksissä oli mukana muun muassa Irakin turvallisuuspalvelu NSS. Myös syyttömiä ihmisiä on tietävästi pidätetty, ja säilötilojen kerrotaan olevan huonossa kunnossa.⁸⁷

Itä-Mosulissa toimi noin 8000 poliisia tammikuun lopulla. Poliisilaitoksia ei vielä ollut, ja poliisien ammattitaito oli monesti puutteellinen. Poliisien lisäksi Itä-Mosulissa ja sen läheisyydessä oli terroristinvastaisia CTS-joukkoja, federaatiopoliisin joukkoja, Irakin armeijan 16. divisioonan jouk-

⁷⁶ Niqash 21.3.2017.

⁷⁷ ISW 29.3.2017.

⁷⁸ IOM 24.1.2017, OCHA Iraq 1.3.2017. Huhtikuun lopulla YK mainitsi luvuksi noin 0,5 miljoonaa siviiliä. UN Security Council 25.4.2017, s. 12.

⁷⁹ UNHCR 31.1.2017, Niqash 23.3.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 5.

⁸⁰ ISW 11.2.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 10.

⁸¹ Niqash 29.3.2017, Stratfor 1.3.2017.

⁸² Stratfor 25.3.2017, Reuters 30.3.2017.

⁸³ Niqash 1.2.2017.

⁸⁴ Niqash 16.3.2017.

⁸⁵ UN Security Council 25.4.2017, s 6, 16.

⁸⁶ Niqash 1.2.2017, ISW 31.1.2017.

⁸⁷ Niqash 5.4.2017 (b).

koja ja paikallisia vapaaehtoismlitioita.⁸⁸ CTS-joukkojen kerrottiin estäneen helmikuussa Itä-Mosulissa joidenkin asejoukkojen kotitarkastuksia, joiden motiivit vaikuttivat sektaarisilta.⁸⁹

ISISin hallussa oleviin alueisiin Nineven läänissä kuuluu myös muun muassa Tel Afarin kaupunki Mosulin länsipuolella ja Baajin alue joka sijaitsee Tel Afarista lounaaseen.⁹⁰ Tel Afarin valtaamista varten sen lähialueelle oli helmikuussa kerääntynyt Iranilta tukea saavien shiiamilitioiden Badrin organisaation, Asaib Ahl al-Haqin ja Kataib Hezbollahin joukkoja. Myös Irakin armeijan joukkoja oli läsnä.⁹¹

Pääministeri Abadi ei ole PMU-joukkojen vaatimuksesta huolimatta antanut PMU-joukoille lupaa vallata Tel Afaria pelätessään sektaarista väkivaltaa kaupungissa jossa on shiia- ja sunniturkmeeneja sekä arabeja. Irak pelkää myös Turkin reaktiota mikäli Iran-mieliset shiialaiset militiat hyökkäävät merkittävän turkmeeniväestön omaavaan kaupunkiin.⁹²

Nineven läänin länsiosassa, Syyriaan rajoittuvassa Sinjarin piirikunnassa on ollut viime aikoina ISIS-konfliktin lisäksi kurdi- ja jesidijoukkojen välisiä turvallisuusvälikohtauksia. Turkin hallituksen vastaisten kurdissien (PKK) tukemat irakilaiset jesidijoukot (YBS) ovat kontrolloineet osaa Sinjarin piirikunnasta sen jälkeen kun PKK ajoi ISISin alueelta pois. Turkki ja Irakin Kurdistanin valta- puolue KDP haluavat palauttaa alueen KDP:n kontrolliin.

Turkki ja KDP ovat tukeneet tiettyjä Syyrian kurdeja (ENKS), jotka ovat vähemmistöasemassa Syyrian kurdialueella Rojavassa. ENKS:n aseellisen siiven (Rojava Peshmerga) joukkoja on lähetetty YBS:ää vastaan, ja joukot ottivat yhteen 3.3. Sinjarin piirikunnan Sinunissa. Samalla alueella Khanesorissa oli peshmergojen ja PKK:ta kannattavien mielenosoittajien välinen yhteenotto 14.3. Tämän jälkeen sovittiin tulitauosta, mutta jännitteet jatkuvat.

Sinjarin piirikunnan tilannetta mutkistaa edelleen se, että Iranin tukemat shiiojen PMU- joukot, etenkin Kataib Hezbollah, ovat tukeneet YBS:ää. Iran on lähentynyt myös PKK:n kanssa. Tilannetta on kuvailtu myös Turkin ja Iranin väliseksi etupiirikiistaksi.⁹³ Taisteltuaan menestyksekkäästi ISISiä vastaan PKK on saanut lisää tukijoita Irakin kurdien keskuudesta, muun muassa Suleimanian läänissä ja Kirkukissa.⁹⁴ Turkki on sanonut, ettei se halua Sinjarin piirikunnan muuttuvan uudeksi "Qandiliksi" (PKK:n tukikohta-alue Irakin Kurdistanin vuorilla).⁹⁵

KDP-puolue on noin vuoden verran estänyt avustuskuljetukset Sinjarin piirikunnassa YBS:n kontrollissa olevalle alueelle.⁹⁶ Jännitteet tuntuvat myös Mosulin itäpuolella Makhmurin piirikunnassa, jossa PKK:lla on pitkäaikainen pakolaisleiri, ja jonka läheisyyteen KDP siirsi maaliskuussa lisäjoukkoja.⁹⁷

- **Salah al-Dinin lääni**

ISISillä on rajoitettua läsnäoloa Salah al-Dinin läänissä, etenkin maaseudulla. ISIS jatkaa asymmetristä konfliktia suorittamalla iskuja hallituksen infrastruktuuria ja turvallisuusjoukkoja sekä hei-

⁸⁸ Niqash 1.2.2017, ISW 31.1.2017.

⁸⁹ ISW 10.2.2017.

⁹⁰ Knights, Michael 29.3.2017.

⁹¹ ISW 31.1.2017 ja 9.3.2017.

⁹² Al Monitor 5.5.2017.

⁹³ Kurdish Policy 29.1.2017, The Washington Institute 6.2.2017, Stratfor 9.3.2017, Niqash 14.3.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 7.

⁹⁴ The Washington Institute 6.2.2017, Kurdish Policy 15.2.2017.

⁹⁵ Niqash 14.3.2017, Al Monitor 13.3.2017.

⁹⁶ Ekurd Daily 24.6.2016, Middle East Eye 8.3.2017.

⁹⁷ Daesh Daily/ Rojnews 6.3.2017, Al Monitor 13.3.2017.

mojoukkoja vastaan.⁹⁸ ISISin terroristit piilottelevat aikaisempaa suuremmissa määrin Makhoulin ja Hamrinin vuoristoissa Salah al-Dinin pohjoisosissa, sekä Mutaibijan aavikolla ja muilla alueilla Salah al-Dinin ja Diyalan läänien välisellä raja-alueella. Salah al-Dinin läänin itäosissa on suljettuja teitä, turvallisuusjoukkojen partioita ja monia armeijan tarkastuspisteitä.⁹⁹

ISIS tekee näiltä alueilta käsin iskuja Baijin, Tikritin ja Samarran kaupunkeihin. Iskut ovat lisääntyneet viime aikoina ja niitä ovat tehneet enenevässä määrin moottoripyörillä liikkuvat terroristit. Monet Salah al-Dinin läänissä tehdyt iskut ovat myös seurausta siitä, että Kirkukin läänin Hawijan piirikunta on edelleen ISISin hallussa.¹⁰⁰

Tammikuun viimeisellä viikolla ISIS teki useita hyökkäyksiä turvallisuusjoukkoja vastaan Tikritin ja Hamrinin vuorten välisellä alueella.¹⁰¹ Yhdessä näitä iskuista moottoripyörillä ajavat ISISin terroristit hyökkäsivät PMU-taistelijoita vastaan Tikritin itäpuolella Tel Kusaybahissa 25.1.¹⁰²

Salah al-Dinin ja Diyalan läänin rajalla sijaitsevan Dourin piirikunnan turvallisuustilanne on heikentynyt lisääntyneen ISIS-toiminnan vuoksi. Siviiliväestöä on paennut alueelta ISISin terroristien poltettua taloja, takavarikoitua kotieläimiä ja tehtyä tappouhkauksia.¹⁰³ Tutkimuslaitos ISW arveli, että alueella saattaa olla ISISin ja muiden sunnien kapinallisryhmien keskinäistä valtakamppailua. Al-Qaidan vaikutusvalta saattaa olla nousussa ISI:iin nähden. Tiritissä pidätettiin kaksi al-Qaidan terroristia 31.1.¹⁰⁴

ISISin suunnittelema hyökkäys Samarraan estettiin 1.3. ilmaiskuilla ISISin tukikohtiin muun muassa Baidan alueella.¹⁰⁵ Ainakin 26 ihmistä sai surmansa 9.3. Hajjajin kylässä Tikritin lähellä häihin ja turvallisuusjoukkoja vastaan tehdyissä pommi-iskuissa ja niitä seuranneessa tulitaistelussa.¹⁰⁶ Tikritissä sai surmansa kahdeksan henkilöä ja noin 40 loukkaantui pommi-iskussa 15.3.¹⁰⁷

Yöhyökkäyksessä 4.-5.4. Tikritissä ISISin terroristit surmasivat ainakin 26 ihmistä ja haavoittivat neljäkymmentä. Iskut kohdistuivat poliisiasemalle ja erään poliisipäällikön kotiin. Uhreista ainakin 14 oli poliiseja. Myös poliisipäällikön perheenjäseniä sai surmansa.¹⁰⁸ ISIS hyökkää Tikritiin paitsi Hamrinin vuorilta myös joistakin valtaamistaan kylistä Tikritin etelä- ja itäpuolella.¹⁰⁹

Baijin alueella ISIS teki helmikuussa noin 40 iskuja. Iskut, joihin otti tyypillisesti osaa noin kymmenen terroristia, johtuivat viranomaisten mukaan ISISin joukkojen läsnäolosta Makhoulin vuorilla. Vuoria on yritetty puhdistaa monilla turvallisuusoperaatioilla siinä kuitenkaan onnistumatta.¹¹⁰

Salah al-Dinin läänin ongelmana on muun muassa alueella vaikuttavien erilaisten joukkojen määrä. Armeija, poliisi, sunnien heimojoukot ja shiiamilitiat eivät koordinoi toimintaansa keskenään riittävästi ja/ tai maakuntahallinnon kanssa. Shiiamilitioiden läsnäolo Salah al-Dinin läänissä on ollut näkyvää.¹¹¹

⁹⁸ UN Security Council 26.1.2017, s. 4, Niqash 11.4.2017.

⁹⁹ Niqash 15.3.2017 ja 11.4.2017, ISW 7.2.2017.

¹⁰⁰ ISW 7.2.2017, Niqash 15.3.2017, ISW 21.4.2017.

¹⁰¹ ISW 1.2.2017.

¹⁰² ISW 28.2.2017.

¹⁰³ ISW 28.2.2017, Niqash 11.4.2017.

¹⁰⁴ ISW 10.2.2017.

¹⁰⁵ Iraqi News 1.3.2017.

¹⁰⁶ AlJazeera 9.3.2017.

¹⁰⁷ UN Security Council 15.4.2017, s. 11.

¹⁰⁸ Stratfor 5.4.2017, RFE/RL 5.4.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 6.

¹⁰⁹ Niqash 11.4.2017.

¹¹⁰ Niqash 15.3.2017.

¹¹¹ Niqash 15.3.2017.

Tikritiin johtavan päätien varressa oli tammikuussa julisteita, joissa kuvattiin ISISin vastaisissa taisteluissa surmansa saaneita militiataistelijoita, samoin kuin shiiaimaameja Husseinia ja Alia. Jotkut julisteista on kiinnitetty sotilastukikohtien viereen. Samarrassa on pitänyt järjestystä erityisesti sadristien shiimilitia Saraya al-Salaam.¹¹²

- **Kirkukin lääni**

Kirkukin läänin länsiosassa sijaitseva Hawijan piirikunta on edelleen ISISin hallussa. ISIS on jatkanut Hawijan läänissä oikeudenloukkauksia siviilejä vastaan.¹¹³

Kirkukin kaupungissa tehtiin Niqash-median mukaan 52 murhaa vuosina 2014-2016. Uhrin olivat tyypillisesti poliitikkoja. Uhrien joukossa oli myös arabien poliittisen blokin johtaja ja kurdien PUK-puolueen poliitikko. Uhreiksi joutuivat myös esimerkiksi imaami, paikallisen radioaseman johtaja, tiedustelupalvelun päällikkö, öljy-yhtiön virkailija ja siviili. Suurinta osaa murhista ei ole ratkaistu. Tekoihin syyllistyneet ovat jääneet yleensä tuntemattomiksi.¹¹⁴

Kirkukin läänin turvallisuuskomitean mukaan turvallisuusviranomaiset ovat estäneet useita vastaavanlaisia rikoksia. Kriitikkojen mukaan Kirkukissa on useita kurdien, turkmeenien ja arabien turvallisuusjoukkoja ja virastoja. Eri tahot eivät koordinoi toimintojaan tehokkaasti.¹¹⁵

Kurdien PUK-puolueen erikoisjoukot ottivat Irakin hallituksen NOC-öljy-yhtiön tiloja haltuunsa Kirkukin läänissä 2.3. Operaatiolla PUK vahvisti asemiaan Kirkukin öljykentillä, joista osa on ollut KDP-puolueen hallussa vuodesta 2014 lähtien. PUK:ta oli katkeroittanut se, että Irakin hallitus oli neuvotellut Kirkukin alueen öljystä lähinnä KDP-puolueen kanssa. PUK pyrki myös katkaisemaan öljyn viennin jalostamoille, jotka eivät olleet kurdien hallussa ja saamaan lisää öljytuloja hallitsemaansa Suleimanian lääniin.¹¹⁶ Irakin öljyministeriö lupasi lisätä Kirkukin öljynjalostamon kapasiteettia ennen vuoden loppua.¹¹⁷

Viikko PUK-joukkojen operaation jälkeen KDP-puolue lisäsi omia joukkojaan Bai Hassanin öljykentällä Kirkukin kaupungin länsipuolella. PUK:ta ärsyttää KDP:n joukkojen läsnäolo Kirkukin alueella, jonka PUK katsoo omaan etupiiriinsä kuuluvaksi.¹¹⁸

Kirkukin kaupungissa nostettiin kurdilippu Irakin lipun viereen hallintorakennuksissa 28.3. Lipusta oli päätetty Kirkukin maakuntaneuvostossa 14.3. kurdien äänillä. Vähemmistössä olevat arabit ja turkmeenit boikotoivat äänestystä. Irakin parlamentti esitti vastalauseen 1.4. ja äänesti sen puolesta, että Kirkukin hallintorakennuksissa liehuu vain Irakin lippu. YK:n Irakin avustusoperaatio UNAMI kritisoi myös kurdilipun nostoa ja pelkäsi sen aiheuttavan jännitteitä alueen eri väestöryhmien välillä.¹¹⁹ Myös Iran ja Turkki esittivät vastalauseensa lippuasiassa.¹²⁰ Kirkukin maakuntaneuvoston 4.4. äänestyksessä 14.3. tehty päätös kumottiin.¹²¹

Kirkukin maakuntaneuvosto äänesti 4.4. kansanäänestyksestä Kirkukin liittämisestä Irakin Kurdistaniin. Moni arabi- ja turkmeeniedustaja boikotoi äänestystä. Irakin perustuslain 140 artiklan mukaan kansanäänestys on mahdollinen, mutta ensin olisi normalisoitava alueen tilanne ja järjestettä-

¹¹² Al Monitor 22.1.2017, The New York Times 29.1.2017, Niqash 15.3.2017.

¹¹³ EPIC 16.3.2017.

¹¹⁴ Niqash 11.1.2017.

¹¹⁵ Niqash 11.1.2017.

¹¹⁶ Stratfor 2.3.2017, Al Monitor 19.3.2017.

¹¹⁷ UN Security Council 25.4.2017, s. 4.

¹¹⁸ Niqash 30.3.2017.

¹¹⁹ UNAMI 21.3.2017.

¹²⁰ Ekurd Daily 4.4.2017.

¹²¹ UN Security Council 25.4.2017, s. 4.

vä väestönlaskenta.¹²² Irakin pääministeri Haider al-Abadin mukaan kansanäänestys ei ole mahdollinen niin kauan kuin osa Kirkukin läänistä on ISISin hallussa ja moni asukkaista on pakolaisuudessa.¹²³

- **Diyalan lääni**

ISISin terroristeja on läsnä Diyalan läänissä, etenkin maaseudulla.¹²⁴ ISIS piilottelee muun muassa Hamrinin vuoristossa Diyalan läänin pohjoisosassa sekä Salah al-Dinin ja Diyalan läänien välisellä rajalla.¹²⁵ Khanaqinin piirikunnan itäosa sekä Muqjadiyan ja Baquban lähialueet ovat myös sunnikapinallisten toiminta-alueita.¹²⁶

Viranomaiset ovat huolissaan kylistä, jotka sijaitsevat Sansalin alueella Muqjadiyan ja Khalisin välissä. Suuri osa kylistä on tyhjiä, koska väestö on paennut sieltä ISISiä ja pelätessään sitä, että turvallisuusjoukot syyttävät kyläläisiä liitoksista ISISiin. Näissä tyhjiä kylissä ISISin on helppo piilotella. Taannoin turvallisuusjoukot ampuivat raketeilla Sansalin aluetta vastauksena shiia-alueella Wajihyassa sijaitsevalle tarkastuspisteelle tehtyyn hyökkäykseen.¹²⁷ Khalisin pormestari kertoi maaliskuussa että Diyalan ja Salah al-Dinin läänin raja-alueella sijaitsevasta Subaiatista oli tullut Kirkukin Hawijan piirikunnasta saapuvien ISIS-taistelijoiden kokoontumisalue.¹²⁸

ISIS teki iskuja tarkastuspisteitä vastaan Diyalan läänissä 23.2.¹²⁹ ISISillä oli iskuja muun muassa Khalisin ja Baquban tienoilla maaliskuussa. Samassa kuussa aloitettiin Muqjadiyan alueella operaatio ISISin soluja vastaan.¹³⁰ Maaliskuun alkupuolella ISIS teki sarjan iskuja Salah al-Dinin ja Diyalan läänin rajalla Khalisin piirikuntaan kuuluvan Atheemin alueella. Niqash-median mukaan ISIS ei ollut toiminut kyseisellä alueella noin kolmeen vuoteen.¹³¹

Huhtikuun loppupuolella Irakin armeijan ja PMU-militioiden lisäjoukkoja lähetettiin Diyalan lääniin. Sotilasoperaatio kohdistui Wadi al-Thalabiin, Baquban eteläpuolella sijaitsevaan Imam Waysiin ja Iranin vastaisella rajalla Khanaqinin ja Mandalin välimaastossa sijaitsevan Naft Khanan alueille.¹³²

- **Anbarin lääni**

Anbarin länsiosassa ISISillä on hallussaan noin sata kilometriä Eufraatin jokivarren aluetta Syyrian rajalta sisämaahan päin. Tällä alueella on ISISin hallussa muun muassa Anahin, Rawan ja Qaimin kaupungit. Qaimissa on ISISillä merkittävä tukikohta, johon on tullut ISIS-taistelijoita muun muassa vapautetusta Fallujasta. Qaimin alueella on ISISin aseiden ja tarvikkeiden salakuljetusta, ja terroristien liikkumista rajan yli.¹³³ Qaimin vapautusoperaatiosta odotetaan vaikeata.¹³⁴

Länsi-Anbariin on paennut ISISin taistelijoita muualta Anbarin läänistä, samoin kuin Nineven ja Salah al-Dinin lääneistä. Sotilasoperaatiosta tällä alueella ISISin kitkemiseksi odotetaan vaikeata, muun muassa koska ISISin joukot voivat vetäytyä tarvittaessa Syyrian puolelle, ja Syyrian joukkojen kykyä toimia tehokkaasti omalla puolellaan rajaa epäillään. Anbarin läänin erämaat ovat laajo-

¹²² Stratfor 4.4.2017.

¹²³ Rudaw 12.4.2017. The Arab Weekly 16.4.2017.

¹²⁴ UN Security Council 26.1.2017, s. 4; Knights, Michael 29.3.2017.

¹²⁵ Niqash 15.3.2017, ISW 7.2.2017.

¹²⁶ ISW 7.2.2017.

¹²⁷ Niqash 27.4.2017 (a).

¹²⁸ Daesh Daily/ Al-Sumaria TV 15.3.2017.

¹²⁹ ISW 28.2.2017.

¹³⁰ EPIC 16.3.2017.

¹³¹ Niqash 15.3.2017.

¹³² Niqash 27.4.2017 (a).

¹³³ Niqash 12.1.2017 (b) ja 29.3.2017.

¹³⁴ Niqash 12.1.2017 (b).

ja, ja ISISin terroristit voivat liikkua niissä huomaamatta aina Ramadin kaupungin laitamille saakka.¹³⁵

ISISin taistelijoiden kerrotaan piilottelevan lukuisissa maanalaisissa tunneleissa ja bunkkereissa Länsi-Anbarin aavikolla. Turvallisuusviranomaisten mukaan ISISillä on kymmeniä tällaisia tukikohtia hallitsemillaan alueilla. Neljä merkittävämpää tukikohtaa kauppoineen ja asuinkortteleineen sijaitsee Anbarin läänin kuvernöörin puhemiehen mukaan Ghadaqin ja Husayniyatin laaksoissa sekä Rawan kaupungin läheisessä erämaassa. Merkittävien tukikohtien yhteydessä on pienempien tukikohtien verkosto. Jotkut tukikohdista ovat uusia ja jotkut jo vuosia sitten perustettuja. Tukikohdista käsin ISIS pyrkii heikentämään armeijan moraaliala iskemällä taistelutoimiin tottumattomia joukkoja vastaan.¹³⁶

Tammikuussa Irakin armeijan 7. divisioona teki operaation Anahin ISIS-joukkoja vastaan amerikkalaisten tuella.¹³⁷ Huhtikuun alussa uutisoitiin Irakin ilmavoimien iskun surmanneen ISISin varajohtajan Ayad al-Jumailin Qaimissa.¹³⁸ Anbarin läänin aliresurssoidut rajavartijat pysyvät lähinnä parakeissaan ISISin hyökkäysten vuoksi. Hyökkäykset rajavartijoita vastaan ovat lisääntyneet esimerkiksi Rutban alueella, kun ISISin taistelijoita on siirtynyt vapautetuilta alueilta erämaahan Syyrian ja Jordanian vastaisten rajojen tienoille.¹³⁹

ISIS teki iskusarjan Irakin Syyrian ja Jordanian vastaisilla rajoilla 22.-24.2.¹⁴⁰ ISIS tekee hyökkäyksiä myös Irakista Syyriaan ja Jordaniaan johtavien pääteiden varsilla Länsi-Anbarissa. Kymmenen sotilasta sai surmansa 30.4. kun ISISin terroristit hyökkäsivät Irakin armeijan 1. divisioonan tukikohtaan Rutban alueella. Seuraavana päivänä 11 sotilasta surmattiin ja viisi haavoittui samantyyppisessä iskussa 1. divisioonan toiseen tukikohtaan Saqarin alueella lähellä Rutbaa.¹⁴¹

ISISin terroristit ovat läsnä Anbarin läänin vapautetuilla alueilla. Esimerkiksi Ramadissa terrorismista syytettyjen todistusaineistoa on kadonnut poliisin kansioista korruption vuoksi. Kaupungilla ISISiin liitoksissa olevia henkilöitä tiedetään, mutta silminnäkijät eivät uskalla todistaa syytettyjä vastaan. Oikeuslaitos ja poliisi ovat vahvasti aliresurssoituja. Ramadissa liikkumiseen tarvittavan, sisäministeriön myöntämän laminoidun kortin voi ostaa helposti lahjuksella.¹⁴² ISISin autopommi räjähti Ramadin keskustassa 25.1. Alue oli ehditty eristää joten uhreja ei tullut.¹⁴³ Fallujassa räjähti seitsemäs autopommi kaupungin vapautuksen jälkeen 29.1.¹⁴⁴

Anbarin läänissä on perustettu uusia piirikuntia ja kuntia heimojen ja paikallispoliitikkojen esityksestä. Tällaisia ovat ainakin Karmah ja Amiriyat al-Samoud Fallujan lähistöllä sekä Nahib Anbarin läänin keskiosissa. Erään heimojohtajan mukaan muuttamalla kyseisten alueiden statusta halutaan kasvattaa paikallisten poliittisten johtajien vaikutusvaltaa. Muutosten kannattajat kertovat niiden parantavan peruspalveluiden tuottamista ja työllisyyden lisäämistä. Toiset ovat suhtautuneet muutokseen epäilyksellä Irakin huonon talustilanteen, puutteellisten kehityssuunnitelmien ja meneillään olevan ISIS-konfliktin vuoksi.¹⁴⁵

¹³⁵ Niqash 10.5.2017.

¹³⁶ Middle East Eye 5.5.2017.

¹³⁷ Niqash 12.1.2017 (b).

¹³⁸ Stratfor 1.4.2017.

¹³⁹ Niqash 5.4.2017 (a).

¹⁴⁰ ISW 28.2.2017.

¹⁴¹ Middle East Eye 5.5.2017.

¹⁴² The Washington Post 22.2.2017.

¹⁴³ The Baghdad Post 25.1.2017.

¹⁴⁴ Niqash 1.2.2017.

¹⁴⁵ Niqash 12.1.2017 (a).

Heimopohjaisten sunnimilitioiden valta on kasvanut Anbarin läänissä.¹⁴⁶ Läänin pääkaupungissa Ramadissa toimivan sunnimilitian jäsenen mukaan militioiden valta on kasvanut poliisin ja armeijan heikkouden vuoksi.¹⁴⁷ Tammikuun lopussa uutisoitiin, että PMU-militiat olivat perustaneet kymmenen toimistoa Anbarin läänin Ramadin, Fallujan, Saqlawiyän, Rutban ja Hadithan alueille. Osa paikallisväestöstä on vastustanut toimistojen perustamista. Fallujan alueella PMU-militioiden kerrotaan häirinneen paikallispoliisin toimintaa. PMU-militioiden puhemiehen mukaan militiat ovat laillinen instituutio joka edustaa kaikkia irakilaisia.¹⁴⁸

Entiset sahwa-joukkojen jäsenet ovat joko pakolaisuudessa tai palanneet kotialueilleen Anbarin läänissä. Moni on työtön ja heitä kohtaan on epäluuloa paikallisväestön taholta koska he taistelivat Irakin al-Qaidaa vastaan amerikkalaisten rinnalla.¹⁴⁹ Irakin hallitus kehotti helmikuussa pääministerin toimistoa integroimaan sahwa-joukot PMU-joukkoihin tai muihin turvallisuusjoukkoihin.¹⁵⁰

- **Bagdadin lääni**

Tammikuussa 2017 irakilaiset turvallisuusasiantuntijat arvioivat, että terroristit ovat muuttaneet taktiikkaansa Bagdadin läänissä. ISISillä on nykyään vaikeuksia löytää itsemurhapommittajia sellaisilta alueilta jotka eivät ole ISISin hallussa. Tästä syystä ISIS on käyttänyt itsemurhapommittajina enenevässä määrin sellaisia lapsia ja nuoria, jotka ovat kotoisin ISISin hallussa olleilta alueilta. ISISin terroristit eivät enää oleskele ja valmista pommeja pysyvissä kaupunkiasunnoissa, vaan ovat entistä liikkuvampia, ja tulevat kaupungin ulkopuolelta tekemään iskuja.¹⁵¹

Esimerkiksi tammikuun alussa Sadr Cityn kaupunginosaan vihannestorille 39 ihmistä surmanneen pommi-iskun tehneiden terroristien uskotaan tulleen toiselta paikkakunnalta. Turvallisuusjoukkojen uskotaan olevan hyvin perillä valvomiensa kaupunginosien asioista. Turvallisuusjoukkojen aktiivisen toiminnan vuoksi ISISin terroristit oleskelevat kaupungin ulkolaidoilla, jonne he ovat rakentaneet salaisia tunneleita tukikohdiksi. Turvallisuusjoukoilla on vaikeuksia tunnistaa kaupungin ulkopuolelta tulevia terroristeja.¹⁵²

Bagdadin Habibiyan kaupunginosassa tehdyssä ISISin itsemurhaiskussa sai surmansa viisi henkilöä ja 20 loukkaantui 15.2.¹⁵³ Bayaan kaupunginosassa oli 16.2. ISISin autopommi-isku jossa sai surmansa noin 48 ihmistä ja moni loukkaantui. Kyseessä oli toinen isku alueelle, jossa on paljon autopajoja ja -talleja. Tällaiselle alueelle pommiauto on helppo ujuttaa. Irakin pääministeri Haider al-Abadi piti hätäkokouksen iskun jälkeen.¹⁵⁴

Bagdadin Amilin kaupunginosassa vilkkaalla kadulla tehdyssä autopommin iskussa 20.3. kuoli ainakin 23 ihmistä ja loukkaantui yli 45.¹⁵⁵ Bagdadin kaupungin eteläpuolella olevalla tiellä sijaitsevaan tarkastuspisteeseen tankkiautolla tehdyssä pommi-iskussa sai surmansa noin 15 ihmistä ja 45 loukkaantui.¹⁵⁶ Poliisilaitoksen ulkopuolella Karradan kaupunginosassa räjähtänyt ISISin autopommi surmasi neljä poliisia 28.4.¹⁵⁷

¹⁴⁶ Niqash 30.11.2016.

¹⁴⁷ Niqash 19.1.2017 (c).

¹⁴⁸ Al Monitor 31.1.2017.

¹⁴⁹ Al Monitor 9.3.2017.

¹⁵⁰ UN Security Council 25.4.2017, s. 3.

¹⁵¹ Niqash 19.1.2017 (b).

¹⁵² Niqash 19.1.2017 (b).

¹⁵³ UN Security Council 25.4.2017, s. 6.

¹⁵⁴ Stratfor 16.2.2017, ISW 16.2.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 6.

¹⁵⁵ Stratfor 20.3.2017.

¹⁵⁶ RFE/RL 30.3.2017, Factiva/ The Star 31.3.2017.

¹⁵⁷ Factiva/ RFE/RL 29.4.2017.

Bagdadissa vaikuttavat PMU-militiat ratkovat nykyään monenlaisia kaupunkilaisten ongelmia. Paikalliset saattavat kääntyä esimerkiksi riita-asioissa heimon vanhimpien tai korruptoituneeksi katsotun poliisin sijasta paikallisen militian puoleen. Karkhin kaupunginosassa toimivan poliisin mukaan kaupunginosien poliisilaitokset joutuvat tekemään yhteistyötä militioiden paikallistoimistojen kanssa, etenkin turvallisuusasioissa. Poliisi ei aina mene väliin, jos kaksi militiata ottaa jossain kaupunginosassa yhteen. Militioiden komentajat sanovat kunnioittavansa lakia, mutta että he eivät kykene valvomaan kaikkia laajalle alueelle jalkautettuja taistelijoitaan.¹⁵⁸ PMU-militiat ovat perustaneet toimistoja Bagdadin läänin pohjoisissa Tarmiyan ja Tajin kaupungeissa.¹⁵⁹

Bagdadin maakuntaneuvoston mukaan Bagdadissa siepattiin 25 ihmistä joulukuussa 2016. Rikollisryhmät pyytävät kidnappaamistaan ihmisistä lunnaita. Työttömyys ja rahavaikeudet ovat merkittävä kidnappausten syy. Jotkut virkamiehet, mukaan lukien pääministeri Haider al-Abadi ovat arvelleet, että yksi syy kidnappausten kasvuun on myös PMU-militioiden laillistaminen. Militiat voivat esimerkiksi ajaa tarkastuspisteiden läpi ilman että heidän autojaan tutkitaan. Bagdadin läänin turvallisuuskomitean edustajan mukaan Bagdadin kidnappauksia ei ole tilastoitu. Kidnappauksia saattaa olla vuositasolla satoja.¹⁶⁰

Mielenosoitukset jatkuvat Bagdadissa. Noin 50 000 ihmistä osoitti mieltään Tahririn aukiolla 11.2. korruptiota vastaan. Mielenosoittajat vaativat myös Irakin vaalikomission jäsenten vaihtamista.¹⁶¹ Tutkimuslaitos ISW:n mukaan neljä ihmistä sai surmansa ja noin 320 loukkaantui, kun turvallisuusjoukot ampuivat kohti vihreälle vyöhykkeelle pyrkinettä mielenosoittajia ja käyttivät kyynelkaasua. Imaami Muqtada al-Sadr käski kannattajistaan koostuvia mielenosoittajia vetäytymään paikalta.¹⁶² Sadristit pitivät useita muitakin suuria mielenosoituksia myös helmi-maaliskuussa.¹⁶³ Muqtada al-Sadr kehotti maaliskuussa kannattajiaan jatkamaan rauhanomaisia mielenosoituksia.¹⁶⁴

Tahririn aukiolla 11.2. pidetyn mielenosoituksen aikana ammuttiin raketteja Baladiyatın kaupunginosasta ja Filistin-kadulta ns. vihreälle vyöhykkeelle. Mikään ryhmä ei ottanut vastuuta teosta. Edellinen raketti-isku vihreälle vyöhykkeelle tapahtui toukokuussa 2016.¹⁶⁵

- **Irakin Kurdistan**¹⁶⁶

Irakin Kurdistanin poliittinen pattitilanne jatkuu. Uutta presidenttiä ei ole valittu ja parlamentin toiminta on keskeytetty.¹⁶⁷ Irakin Kurdistanin ja Bagdadin välinen yhteistyö Mosulin operaatioissa ISISiä vastaan jatkuu. Irakin presidentti Fuad Masum vieraili Irakin Kurdistanissa 4.-6.2. ja pääministeri Abadi 7.-8.3. Pääministeri painotti Irakin yhtenäisyyden tarvetta ISISin jälkeen.¹⁶⁸

Kurdien pääpuolueiden väliset kiistat ovat jatkuneet.¹⁶⁹ Toisaalta Irakin Kurdistanin pääpuolueet KDP ja PUK sopivat 2.4. yhteisestä komiteasta, jossa Irakin keskushallinnon kanssa tulevaisuu-

¹⁵⁸ Niqash 19.1.2017 (c).

¹⁵⁹ Al Monitor 31.1.2017.

¹⁶⁰ Al Monitor 27.1.2017.

¹⁶¹ Stratfor 11.2.2017.

¹⁶² Stratfor 11.2.2017, ISW 12.2.2017 ja 16.2.2017.

¹⁶³ ISW 16.2.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 3.

¹⁶⁴ UN Security Council 25.4.2017, s. 3.

¹⁶⁵ ISW 12.2.2017.

¹⁶⁶ Dohukin, Erbilin ja Suleimanian läänit.

¹⁶⁷ Al Monitor 15.1.2017 ja 19.3.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 4.

¹⁶⁸ UN Security Council 25.4.2017, s. 3-4.

¹⁶⁹ Stratfor 2.3.2017, Al Monitor 19.3.2017.

nessa käytävien neuvottelujen tavoitteista.¹⁷⁰ KDP ja PUK tapasivat Bagdadissa presidentti Masumin ja pääministeri Abadin sekä parlamentin puhemiehen Salim al-Jabourin 5.-6.4.¹⁷¹

Turkin ilmaiskut Irakin Kurdistanin vuoristoissa vaikuttavia PKK-sissejä vastaan ovat jatkuneet. Ajoittaisia iskuja on viime kuukausina ollut Erbilin ja Dohukin läänien pohjoisosissa.¹⁷² Helmikuun alun jälkeen on tehty ainakin 10 ilmaiskua.¹⁷³

Palkanmaksukatkoksisista johtuneet Irakin Kurdistanin opettajien mielenosoitukset vähenivät tammikuussa, koska mielenosoitukset eivät olleet johtaneet muutoksiin. Protestointia jatkettiin vilkkaasti sosiaalisessa mediassa.¹⁷⁴

Tammikuussa 2017 ammuttiin raketteja Suleimanian läänin Chamchamalin voimalaitoksen alueelle. Voimalaitos ei vahingoittunut. Samana päivänä oli ollut voimalaitoksen lähellä asuvan väestön mielenosoitus, jossa protestoitiin paikallisen sähköjakelun puutetta. Iskun jälkeen sähkönjake-
lua parannettiin.¹⁷⁵

Korruption vastaiset toimet jatkuvat. Erbilin poliisi ilmoitti saaneensa listan korruptioon syyllistyneistä virkamiehistä helmikuun alussa. Irakin Kurdistanin korruptiota vastaan kamppailevan komission mukaan listassa ei kuitenkaan ollut korkean tason virkamiehiä kuten ministereitä tai ylijohtajia. Ylipäätään korruptiotutkimusten kohteeksi oli joutunut vähän virkamiehiä. He olivat yleensä alemman tason virkamiehiä.¹⁷⁶

Irakin Kurdistanissa rekisteröidään virkamiehiä ja valtion palveluksessa olleita eläkeläisiä biometriseen tietokantaan muun muassa korruption kitkemiseksi. Maaliskuun loppuun mennessä oli rekisteröity 988 026 siviiliä. Sotilaiden, poliisien ja muiden turvallisuusjoukkojen noin 230 000 jäsenen rekisteröinti jatkui. Rekisteröinnin odotettiin paljastavan noin 33 000 henkilöä, joille maksettiin tuplapalkkaa tai maksettiin palkkaa vaikka he eivät tosiasiallisesti olleet palveluksessa. Moni ulkomailla asuva virkamies ja eläkeläinen on matkustanut Irakin Kurdistaniin rekisteröityäkseen järjestelmään.¹⁷⁷

Irakin Kurdistanissa on edelleen merkittävä määrä pakolaisia Syyriasta ja muualta Irakista. Syyrialaisia oli maaliskuussa noin 280 000.¹⁷⁸ Tammikuussa Irakin Kurdistanin siirtolaisuusministeri arveli, että Mosulin vapautusoperaatio johtaa vielä noin 250 000 ihmisen pakoan.¹⁷⁹

Siirtolaisuusministeri kielsi että pakolaisten ja IDP:iden läsnäolo olisi aiheuttanut paikallisille sähkön- ja vedenjakeluun liittyviä ongelmia. Hän kertoi, että Irakin Kurdistan maksoi 1,5 miljoonaa dinaaria paluuvavustusta kotialueelleen palaavalle perheelle. Irakin Kurdistaniin jäävä perhe sai puoli miljoonaa dinaaria avustusta.¹⁸⁰ Siirtolaisuusministeri totesi myös että pakolaisleirien olosuhteet olivat alkeelliset, vaikka leireillä oli vettä, sähköä, polttoainetta ja terveydenhuoltoa. Hän kiisti huhut kylmästä säästä johtuneista kuolemista.¹⁸¹

¹⁷⁰ Bagdadin ja Erbilin välejä hiertää muun muassa kiisteltyjen alueiden hallinta ja turvallisuus sekä öljyn vientiin ja öljytuloihin liittyvät kysymykset. UN Security Council 25.4.2017, s. 4.

¹⁷¹ UN Security Council 25.4.2017, s. 4.

¹⁷² UN Security Council 26.1.2017, s. 6.

¹⁷³ UN Security Council 25.4.2017, s. 8.

¹⁷⁴ Niqash 12.1.2017 (c).

¹⁷⁵ Niqash 19.1.2017 (a).

¹⁷⁶ Kurdish Policy 7.2.2017.

¹⁷⁷ Rudaw 10.3.2017.

¹⁷⁸ UNHCR 16.3.2017.

¹⁷⁹ Niqash 2.2.2017.

¹⁸⁰ Niqash 2.2.2017.

¹⁸¹ Niqash 2.2.2017.

AI Monitor median haastattelussa Irakin Kurdistanin siirtolaisuusministeri ei ottanut kantaa pakolaisten ja IDP:iden keskuudessa oleviin ISISin perheenjäseniin. Hän totesi että alueelle tulleita kohdellaan sisäisesti siirtymään joutuneina (IDP) niin kauan kuin heidän kotialuettaan ei katsota turvallisiksi.¹⁸²

- **Etelä-Irak**¹⁸³

Sadrastien Bagdadissa järjestämien mielenosoitusten ja Irakin tulevien vaalien ennustetaan herättävän levottomuutta myös Etelä-Irakissa. Basran kaupungissa oli vaaleihin liittyviä väkivaltaisuuksia tammikuussa.¹⁸⁴ Basran ja Missanin lääneissä oli hyökkäyksiä ISCI-puolueen jäseniä vastaan 8.-9.2. Eräs ISCI:n liittoksissa olevan Kataib Hezbollah- militian komentaja murhattiin Basrassa 9.2.¹⁸⁵

Shiiaislamistit ovat iskeneet ajoittain sekulaareja tahoja vastaan Etelä-Irakissa. Qadissiyan läänin Diwaniyassa oli 10.4. kranaatti-isku Irakin kommunistisen puolueen (ICP) toimistoon. Kukaan ei loukkaantunut iskussa. Samana päivänä shiamilitia Asaib Ahl al-Haqin johtajan Qais al-Khazalin henkivartijat hyökkäsivät Qadissiyan yliopiston opiskelijoita vastaan. Opiskelijat olivat vastustaneet Iranin vaikutusta Irakissa ja huutaneet ”Iran ulos” Khazalin yliopistolla pitämän puheen aikana. Kaksi opiskelijaa loukkaantui. ICP:n edustajan mielestä välikohtauksessa oli kyse kansalaisyhteiskunnan ja demokraattisten ryhmien sekä islamistien välisestä kamppailusta.¹⁸⁶

Helmikuussa paljastettiin televisiossa, että Basran läänin Umm Qasrin rajapisteen yli oli tuotu syömäkelvotonta ruokaa. Viranomaisten mukaan vaikutusvaltaisiin poliitikkoihin liittoksissa olevat rikollisryhmät ovat salakuljettaneet vanhentunutta ruokaa ja lääkkeitä Iranista Irakiin. Yksi nainen oli kuollut saatuaan vanhentuneen influenssarokotteen. Babylonin läänissä taas oli ihmisiä sairastunut marraskuussa 2016 vanhentuneesta intialaisesta riisistä. Pääministeri Abadi määräsi 22.2. aloitettavaksi tutkimukset rajojen yli tuoduista ja toreilla myydyistä vanhentuneista tuotteista.¹⁸⁷

Yksittäiset terrorismiin liittyvät väkivaltaisuuDET jatkuvat Etelä-Irakissa. Esimerkiksi 22.2. Irakin turvallisuusjoukot pysäyttivät Anbarin läänin Nukhaibista päin tulevan pommiauton ja surmasivat sen kuljettajan Kerbalan läänissä.¹⁸⁸ Babylonin läänin Iskandariyan kaupungissa tapahtui autopommi-isku 4.4.¹⁸⁹ Kymmenen ihmistä loukkaantui itsemurhaiskussa poliisin tarkastuspistettä vastaan Babylonin läänin Jurf al-Sakharin (eli Jurf al-Nasr) alueella 30.4.¹⁹⁰

4. Maan sisäisesti siirtymään joutuneet ja pakolaiset

YK:n turvallisuusneuvoston mukaan Irakissa on tarpeen vahvistaa paikallishallintoa ja taata turvallinen, vapaaehtoinen ja arvokas paluu maan sisällä siirtymään joutuneille henkilöille (IDP). Tämä on yksi kansallisen sovinnon edellytyksistä.¹⁹¹ Meneillään olevan konfliktin vuoksi IDP:iden määrä saattaa nousta 4 miljoonaan.¹⁹² YK arvelee, että Mosulin loppujen kaupunginosien, Tel

¹⁸² Niqash 2.2.2017.

¹⁸³ Babylonin, Basran, Dhi-Qarin, Kerbalan, Qadissiyan, Missanin, Muthannan, Najafin, ja Wassitin läänit.

¹⁸⁴ ISW 16.2.2017.

¹⁸⁵ ISW 10.2.2017.

¹⁸⁶ AI Monitor 19.4.2017.

¹⁸⁷ AI Monitor 15.3.2017.

¹⁸⁸ ISW 28.2.2017.

¹⁸⁹ Factiva/ QNA 4.4.2017.

¹⁹⁰ Factiva/ BBC 30.4.2017.

¹⁹¹ UN Security Council 26.1.2017, s. 7.

¹⁹² UN Security Council 26.1.2017, s. 17 ja 25.4.2017, s. 12.

Afarin, Hawijan ja muiden ISISin hallussa olevien alueiden vapautuksen yhteydessä pakolaisuuteen saattaa joutua lähtemään vielä noin 1,2 miljoonaa ihmistä.¹⁹³

Itä-Mosulista pakeni noin 161 000 ihmistä ennen sen vapautusta ISISiltä tammikuun loppupuolella. Heistä noin 85 % pakeni 13 IDP-leiriin. Noin 550 000 ihmistä jäi koteihinsa kunnes Itä-Mosul oli vapautettu.¹⁹⁴ Vapauttamisen jälkeen Itä-Mosuliin palasi tuhansia ihmisiä läheisiltä IDP-leireiltä. Kouluja sekä joitakin kauppiaita ja toreja avattiin.¹⁹⁵ Huhtikuun loppuun mennessä Itä-Mosuliin oli palannut yli 90 000 ihmistä, ja noin 70 000 oli edelleen IDP-leireillä ja muissa väliaikaisissa pakopaikoissa.¹⁹⁶

Turvallisuusjoukkojen aloitettua 19.2. Länsi-Mosulin operaation, on IDP:den määrä kasvanut nopeasti. Mosulista operaatioita paenneiden määrä oli 1.3. YK:n humanitaarisen avun koordinoitavaksi OCHAN mukaan 176 566. Heistä 21 800 oli paennut Länsi-Mosulista. Suurin osa pakeni Mosulin eteläpuolella olevaan Hammam al-Alilin kylään, jossa heille tehtiin turvallisuuksia. Tämän jälkeen heitä siirrettiin uusille IDP-leireille Hammam al-Alilissa, Hajj Alissa, Qayyaran lentokentällä ja Jadhassa. Leirit tulivat nopeasti täyteen.¹⁹⁷ YK:n pääsihteeri Antonio Guterres vieraili Hasanshamin IDP-leirillä Nineven läänissä maaliskuun lopussa. Hän kuvaili Mosulin alueen IDP-leirien olosuhteita epäinhimillisiksi.¹⁹⁸

Mosulista ja sen lähialueilta paenneita oli 30.4. YK:n mukaan jo 489 000. Heistä 419 000 oli Länsi-Mosulista. Noin 5000 oli Tel Afarista. Länsi-Mosulissa taistelut ovat olleet Itä-Mosulia raskaampia ja pakolaisuuden odotetaan edelleen kasvavan. Mosulin lähellä sijaitsevista 19 IDP-leirissä oli noin 285 199 ihmistä. Mosulin kaupungin keskeinen ongelma on veden puute. Vettä on tuotu maanteitse.¹⁹⁹ ISISin hallussa olevasta Kirkukin läänin Hawijan piirikunnasta pakeni noin 17 000 ihmistä 9.11.-27.12.2016 välisellä ajanjaksolla.²⁰⁰

YK:n mukaan noin 1,6 miljoonaa ihmistä on palannut ISISiltä vapautetuille alueille.²⁰¹ Monelle paluu kotiin on ollut parempi vaihtoehto kuin oleskelu ylikansoitetuilla IDP-leireillä.²⁰²

Ihmiset pelkäävät pakolaisuutta ja IDP-leirejä eri syistä. Huolta aiheuttaa muun muassa se, että IDP-leirien turvallisuuksien joukot ovat rinnastaneet Mosulista paenneita ihmisiä ISISin jäseniin. Human Rights Watchin edustaja näki lokakuussa 2016 paljon turvallisuuksien joukkojen ja NSS-tiedustelupalvelun edustajia sekä PMU-militia Badrin organisaation aseistettuja taistelijoita Jadahin IDP-leirissä.²⁰³

UNHCR kertoi tammikuussa, että Jadahin leirin asukkailla oli takavarikoitu henkilötodistukset viikkokausiksi. Asiakirjojen takavarikointia on ollut myös muualla, esimerkiksi Kirkukin läänin rajalla Dibisin alueen tarkastuspisteellä. Myös puhelimia ja sim-kortteja on takavarikoitu. Henkilökohtaisia tavaroita saatetaan palauttaa vasta sen jälkeen, kun henkilö on palannut kotikyläänsä. Kotikylässä saattaa olla turvallisuuksien ongelmia ja ruoan sekä veden puutetta. IDP:iden rekisteröinti leireillä on kesken ja epä johdonmukaista. Rekisteröintiä on haitannut esimerkiksi henkilöasiakirjojen takavarikointi.²⁰⁴

¹⁹³ UN Security Council 25.4.2017, s. 12.

¹⁹⁴ IOM 24.1.2017.

¹⁹⁵ OCHA 20.2.2017.

¹⁹⁶ UN Security Council 25.4.2017, s. 12.

¹⁹⁷ OCHA 1.3.2017.

¹⁹⁸ Rudaw 31.3.2017.

¹⁹⁹ OCHA 20.2.2017 ja 30.4.2017, UN Security Council 25.4.2017, s. 12.

²⁰⁰ UN Security Council 26.1.2017, s. 12.

²⁰¹ UN Security Council 26.1.2017, s. 13 ja 25.4.2017, s. 12.

²⁰² Iltalehti 2.2.2017.

²⁰³ Human Rights Watch 16.11.2016.

²⁰⁴ UNHCR 20.1.2017.

IDP-leireillä on myös puutteellinen terveydenhuolto, ja hoitoa kroonisiin sairauksiin on vaikeata saada.²⁰⁵ Irakin Kurdistanin IDP-leirit ja esimerkiksi Tikritin Shahaman leiri asettavat asukkaille matkustusrajoituksia. Käytännössä leireiltä voi poistua vain poikkeustapauksessa. IDP:itä on myös pakotettu auttamaan turvallisuusjoukkoja esimerkiksi ruoanlaitossa tai näiden aseiden kantamisessa. PMU-militioiden kerrotaan myös pakkovärvänneen miehiä ja poikia riveihinsä.²⁰⁶

Huhtikuussa 2017 UNDP:n Irakin vakauttamisrahasto operoi 22 ISISiltä vapautetussa kaupungissa ja piirikunnassa. Noin 500 projektia oli meneillään Anbarin, Nineven, Salah al-Dinin ja Diyalan lääneissä. Näistä yli 200 oli Itä-Mosulissa. Projektit keskittyivät sähköverkkojen rakentamiseen, ihmisten työllistämiseen, hallinnon vahvistamiseen ja paikallistason sovintomenettelyn tukemiseen. Sähkö- ja vesilaitoksia korjataan, samoin kuin kouluja ja terveydenhuollon instituutioita.²⁰⁷

Anbarin läänin suurissa kaupungeissa kiinteistökauppa on vilkastunut sen vuoksi, että monet eivät ole palanneet kotialueelleen. Osa IDP:istä haluaa jäädä pysyvästi vakaammille Irakin alueille. Ramadilaiset ja fallujalaiset ovat valittaneet sitä, että turvallisuusjoukkojen tarkastuspisteillä kuluu paljon aikaa, terroristi-iskujen uhka on läsnä, ja että peruspalveluista, kouluista ja terveydenhuollosta on puutetta.²⁰⁸

Moni terveysministeriön alaisuudessa työskentelevä ei halua palata Mosuliin sen vuoksi, että palkat ovat olleet maksamatta peräti vuosia. Irakin Kurdistanin Erbiliin paenneet lääkärit pitävät vastaanottoa pakopaikkakunnalla. Pakopaikkakunnan vakaammat olot kiinnostavat, kun taas Mosulissa monen tulisi aloittaa elämä tyhjästä, etenkin jos koti on tuhoutunut.²⁰⁹ Mosulin traumahoidon kapasiteetti on ollut heikko ja moni on viety Erbiliin ja Bartallaan hoitoa varten.²¹⁰

ISISin taistelijoiden pakolaisuuteen joutuneita perheenjäseniä kuten vaimoja ja lapsia, tai esimerkiksi ISISin taistelijoita palvelleita yrittäjiä ei päästetä välttämättä palaamaan kotialueelleen Anbarin läänissä. Tällaisia henkilöitä on jumissa IDP-leireillä.²¹¹

ISIS-liitoksista epäiltyjä ihmisiä on häädetty kodeistaan vapautetuilla alueilla.²¹² Salah al-Dinin läänin Tikritin kaupungista karkotettiin tammikuussa ainakin 345 ISISiin liitoksissa ollutta sunni-perhettä (1111 ihmistä). Perheet vietiin Shahaman IDP-leirille kaupungin lähelle. Shahaman leirin päällikön mukaan perheille tehdään turvallisuustarkistukset. Monet perheet koostuvat yksinhuoltajanaisista lapsineen. Erikseen on karkotettu 200 perhettä erääseen kouluun ja Rudaibhan IDP-leirille. Karkotettujen taloja tuhottiin räjäyttämällä karkotuksen jälkeen. Tekojen taustalla oli Irakin turvallisuusjoukkoja ja paikallisia sunnimilitioiden taistelijoita.²¹³ Shirqatin alueella karkotuksiin osallistui tammikuussa Irakin armeijan 60. prikaatin joukkoja.²¹⁴

Salah al-Dinin varakuvernööri Amar Hekmatin mukaan karkotusten tarkoituksena oli osoittaa ISISiin värväytyville että ISISiin liittymisestä joutuu maksamaan tuntuvan henkilökohtaisen hinnan. Hekmat väitti että karkotusten avulla pyritään suojelemaan kyseisiä henkilöitä sellaisten perheiden kustolta, jotka ovat menettäneet omaisiaan ISISin iskuissa. Irakin pääministeri Haider al-Abadi kritisoi voimakkaasti karkotuksia ja vaati viranomaisia korjaamaan asian.²¹⁵

²⁰⁵ Human Rights Watch 16.11.2016.

²⁰⁶ UNHCR 20.1.2017.

²⁰⁷ UN Security Council 26.1.2017, s. 13.

²⁰⁸ Niqash 31.1.2017.

²⁰⁹ Al Monitor 27.3.2017.

²¹⁰ OCHA 20.2.2017 ja 26.2.2017.

²¹¹ Niqash 25.1.2017.

²¹² UN Security Council 25.4.2017, s. 15.

²¹³ The New York Times 29.1.2017.

²¹⁴ Al Monitor 23.2.2017.

²¹⁵ The New York Times 29.1.2017.

Helmikuussa pääministeri Abadi ilmoitti, että kansallisiin sovintotoimiin kuuluu IDP:iden palaaminen kotikaupunkeihinsa, ja ettei ISISin jäsenten perheenjäseniä tulisi rangaista jos he eivät olleet sekaantuneet ISISin toimiin. Irakilla ei kuitenkaan ole kansallista toimintapolitiikkaa asiaa koskien. ISISin perheenjäsenten karkotuksia on ollut vuonna 2017 esimerkiksi Heetissä, Qayarassa, Shirqatissa ja Itä-Mosulissa.²¹⁶ Pelkona on, että pitkäaikaisilla IDP-leireillä kasvaa uusien kapinallisten sukupolvi.²¹⁷

Tuhansia Nineven läänin Tel Afarin alueen asukkaita, eritoten turkmeeneja, on paennut marraskuusta 2016 lähtien ISIS-konfliktia Syyrian puolelle, jossa he oleskelevat vaikeissa olosuhteissa Azazin, Ikdahin ja Shabiban pakolaisleireillä. Leirejä vartioivat aseelliset oppositiojoukot.²¹⁸

5. Humanitaarinen tilanne

YK:n mukaan humanitaarisen tuen rahoituksessa on suuria aukkoja. Heinäkuussa 2016 pyydetystä, sotilasoperaatiota ennakoivasta tuesta oli saatu 83 % (235 miljoonaa dollaria). Vuoden 2016 humanitaarisen työn kokonaistuesta saatiin 80 % (676 miljoonaa dollaria). Rahoitusvajeen vuoksi esimerkiksi noin 400 rintama-alueella toiminutta klinikkaa jouduttiin sulkemaan.²¹⁹

Vajaa 11 miljoonaa irakilaista tarvitsee humanitaarista apua vuonna 2017. YK partnereineen kykenee avustamaan heistä noin 5,8 miljoonaa. Humanitaarisen avun rahoitustarve kasvaa sitä mukaa kun ISISiltä vapautetaan uusia alueita. Irakilaisten yhteisöjen sovintoprosessit viivästyvät ellei yhteisöjä jälleenrakenneta.²²⁰ Maailman ruokaohjelman (WFP) ja Irakin hallituksen huhtikuun kommentin mukaan ruokaturva saattaa tulevaisuudessa vaarantua yli puolessa Irakin perheistä, eikä Irakilla ole enää varaa uuteen konfliktiin tai ruoan hinnan nousuun. WFP oli tutkinut Irakin ruokaturvaa ennen Mosulin valtausoperaatiota.²²¹

ISISiltä vapautetuilla alueilla on merkittävää puutetta palveluista, koulutuksesta ja terveydenhuollosta. Vapautetussa Itä-Mosulissa suurin ongelma helmikuun alussa oli vesi. Sähköstä oli myös puutetta. Kaupungissa sijaitsevan lastensairaalan avaamisen esti tilojen vauriot sekä rahan, laitteiden ja lääkkeiden puute. Sähkön saannissa oli suuria ongelmia. Ruokaa alkoi olla kaupoissa ja jotkut ravintolat olivat avanneet ovensa, mutta lähes kaikista elintarvikkeista oli edelleen pulaa.²²²

Huhtikuun lopulla kerrottiin vesijohtojen jo toimivan joissakin Mosulin kaupunginosissa ja sähkön saanti oli parantunut. Monet ostivat Irakin Kurdistanista tuotua vettä 20 USD kuukausihintaan. Ne, joilla ei ollut tähän varaa, käyttivät juomavetenä Itä-Mosuliin kaivettujen kaivojen epäpuhdasta vettä.²²³

Merkittävä haaste on myös ISIS-alueilla kasvaneiden lasten koulutus. Noin miljoona irakilaista lasta joutui käymään vuosien ajan koulua ISISin hallitsemilla alueilla tai ei käynyt koulua lainkaan. ISISin kouluissa opetussuunnitelman kulmakiviä olivat uskonnolliset aiheet ja pyhä sota. Esimerkiksi matematiikankirjoissa käytettiin laskentayksikköinä luoteja ja pohdittiin räjähteiden tuottamien ”kerettiläisten” uhrien määrää. ISISin jälkeen oppilaiden koulutusta hidastaa väärin oppien

²¹⁶ Al Monitor 23.2.2017.

²¹⁷ ISW 7.2.2017; Al Monitor 23.2.2017.

²¹⁸ Al Monitor 6.3.2017.

²¹⁹ UN Security Council 26.1.2017, s. 13, 17.

²²⁰ UN Security Council 26.1.2017, s. 13, 17.

²²¹ WFP 10.4.2017.

²²² Iltalehti 1.2.2017 ja 2.2.2017.

²²³ Niqash 27.4.2017 (b).

korjaamisen lisäksi koulukirjojen ja muun materiaalin puute.²²⁴ Jotkut koulut olivat suljettuna ISI-Sin aikana. Oppimisvajeesta ovat kärsineet etenkin tytöt.²²⁵

LÄHTEET

Amnesty International 5.1.2017. Iraq: Turning a blind eye: The arming of the Popular Mobilization Units. MDE 14/5386/2017. Osoitteessa (8.5.2017):

<https://www.amnesty.org/en/documents/mde14/5386/2017/en/>

Amnesty International 24.1.2017. Iraq: Execution of 31 piles injustice on top of bloodshed. Osoitteessa (11.5.2017): <https://www.amnesty.org/en/latest/news/2017/01/iraq-execution-of-31-piles-injustice-on-top-of-bloodshed/>

The Arab Weekly 16.4.2017. Row over city of Kirkuk reignites divisions in Iraq. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.thearabweekly.com/News-&-Analysis/8246/Row-over-city-of-Kirkuk-reignites-divisions-in-Iraq>

The Baghdad Post 25.1.2017. Car bomb blast hits central Ramadi, no human casualties reported. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.thebaghdadpost.com/en/story/5392/Car-bomb-blast-hits-central-Ramadi-no-human-casualties-reported>

Daesh Daily/ Rojnews 6.3.2017. Osoitteessa (4.5.2017):

<http://www.daeshdaily.com/march-6-2017/>

Daesh Daily/ Al-Sumaria TV 15.3.2017.

Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.daeshdaily.com/page/4/>

Ekurd Daily 4.4.2017. Iran warns raising Kurdish flag in Iraq's Kirkuk will increase tensions. Osoitteessa (12.5.2017): <http://ekurd.net/iran-kurdish-flag-kirkuk-2017-04-04>

Ekurd Daily 24.6.2016. Yazidi Kurds in Iraq's Sinjar to face cruel economic blockade. Osoitteessa (12.5.2017): <http://ekurd.net/yazidi-sinjar-economic-blockade-2016-06-24>

EPIC 16.3.2017. ISHM: March 10 – 16, 2017. Osoitteessa (5.5.2017):

<http://www.epic-usa.org/ishm103/#Headline>

Factiva

BBC 30.4.2017. Ten people injured in suicide attack in Iraq's Babil.

The Christian Science Monitor 7.3.2017. Neglected under ISIS, schools in Eastern Mosul overflow with students once again.

QNA 4.4.2017. 4 ISIS Leaders Killed in Northern Iraq.

RFE/RL 29.4.2017. Four Iraqi Policemen Killed By Islamic State Suicide Bomb In Baghdad.

²²⁴ Factiva/ The Christian Science Monitor 7.3.2017.

²²⁵ OCHA 20.2.2017.

The Star 31.3.2017. Suicide blast kills 13.

Human Rights Watch 16.11.2016. Mosul's Displaced are Still Cut Off from the World. Osoitteessa (4.5.2017): <https://www.hrw.org/news/2016/11/16/mosuls-displaced-are-still-cut-world>

Human Rights Watch 22.3.2017. Iraq: ISIS Dumped Hundreds in Mass Grave. Security Forces, Prisoners, Women, Among Those Executed. Osoitteessa (5.5.2017): <https://www.hrw.org/news/2017/03/22/iraq-isis-dumped-hundreds-mass-grave>

Iltalehti 1.2.2017. IL Irakissa: Mosulin lastensairaalassa Isis tuhosi satuhahmojen kasvot ja yritti polttaa sairaalan. Osoitteessa (4.5.2017): http://www.iltalehti.fi/ulkomaat/201701312200062999_ul.shtml

Iltalehti 2.2.2017. IL Irakissa: Mosul on rauniokaupunki, mutta ihmiset palaavat koteihinsa. Osoitteessa (4.5.2017): http://www.iltalehti.fi/ulkomaat/201702012200063776_ul.shtml

IOM 24.1.2017. Humanitarian Agencies Fear for Safety of 750,000 Iraqis in West Mosul. Osoitteessa (3.5.2017): <https://www.iom.int/news/humanitarian-agencies-fear-safety-750000-iraqis-west-mosul>

Iraqi News 1.3.2017. Joint forces thwart IS plan to attack Samarra. Osoitteessa (1.3.2017): <http://www.iraqinews.com/iraq-war/joint-forces-thwart-plan-attack-samarra/>

Iraqi News 4.5.2017. Updated: More locations liberated in western Mosul. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.iraqinews.com/iraq-war/updated-more-locations-liberated-western-mosul/>

ISW 24.1.2017. Iraq Situation Report: January 12-24, 2017. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgrounder/iraq-situation-report-january-12-24-2017>

ISW 31.1.2017. The Campaign for Mosul: January 24-31, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/01/the-campaign-for-mosul-january-24-31.html>

ISW 1.2.2017. Iraq Situation Report: January 25 - February 1, 2017. Osoitteessa (3.5.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/02/isis-continued-to-reestablish-its.html>

ISW 7.2.2017. Warning Update: Iraq's Sunni Insurgency Begins as ISIS Loses Ground in Mosul. Osoitteessa (8.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgrounder/warning-update-iraq%E2%80%99s-sunni-insurgency-begins-isis-loses-ground-mosul>

ISW 10.2.2017. Iraq Situation Report: February 2-10, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/02/iraqi-situation-report-february-2-10.html>

ISW 11.2.2017. Iranian Proxies Likely Fire Rockets at Green Zone in Baghdad, Saturday, February 11, 2017. Osoitteessa (2.5.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/02/iranian-proxies-fire-rockets-at-green.html>

ISW 16.2.2017. Iraq Situation report: February 11-16, 2017. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgrounder/iraq-situation-report-february-11-16-2017>

ISW 24.2.2017. The Campaign for Mosul: February 22-March 1, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgrounder/campaign-mosul-february-22-march-1-2017>

ISW 28.2.2017. Iraq Situation Report: February 17-28, 2017. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgroundunder/iraq-situation-report-february-17-28-2017>

ISW 8.3.2017. The Campaign for Mosul: March 2-8, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgroundunder/campaign-mosul-march-2-april-28>

ISW 9.3.2017. Iraq Control of Terrain Map: March 9, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.understandingwar.org/backgroundunder/iraq-control-terrain-map-march-9-2017>

ISW 29.3.2017. The Campaign for Mosul: March 17-29, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/03/the-campaign-for-mosul-march-17-29-2017.html>

ISW 21.4.2017. Iraq Situation Report: March 20 - April 20, 2017. Osoitteessa (21.4.2017): <http://iswresearch.blogspot.fi/2017/04/iraq-situation-report-march-20-april-20.html>

AlJazeera 9.3.2017. Suicide bomb blasts hit wedding near Iraq's Tikrit. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.aljazeera.com/news/2017/03/suicide-bomb-blasts-hit-wedding-iraq-tikrit-170308201836685.html>

Knights, Michael 29.3.2017. Defeating the Islamic State in Iraq, By the Numbers. The Washington Institute for Near East Policy. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/defeating-the-islamic-state-in-iraq-by-the-numbers>

Kurdish Policy 29.1.2017. PKK vs. KDP in Sinjar; What is Washington's Role? Osoitteessa (4.5.2017): <https://kurdishpolicy.org/2017/01/29/pkk-vs-kdp-in-sinjar-what-is-washingtons-role/>

Kurdish Policy 7.2.2017. KRG Reforms: Small Fish Netting. Osoitteessa (2.5.2017): <https://kurdishpolicy.org/2017/02/07/krq-reforms-catching-small-fishes/>

Kurdish Policy 15.2.2017. Ocalan March, United States. Osoitteessa (4.5.2017): <https://kurdishpolicy.org/2017/02/15/ocalan-march-united-states/>

Middle East Eye 8.3.2017. ANALYSIS: Sinjar becomes proxy battle amid rising Kurdish tensions. Osoitteessa (12.5.2017): <http://www.middleeasteye.net/news/analysis-sinjar-becomes-proxy-battle-amid-rising-kurdish-tensions-1123337257>

Middle East Eye 25.3.2017. Turning kids into killers: Mosul's lost generation of Islamic State fighters. Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.middleeasteye.net/news/islamic-state-children-mosul-1663890074>

Middle East Eye 5.5.2017. In 'underground desert cities' Islamic State fighters lie in wait for Iraqi army. Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.middleeasteye.net/news/underground-desert-cities-islamic-state-lie-wait-iraqi-army-1538969915>

Al Monitor 15.1.2017. KRG speaker: Independent Kurdish state complex issue. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/kurdish-parliament-speaker-iraq.html>

Al Monitor 17.1.2017. Iraqi Christians eager to rebuild their lives post-IS. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/iraqi-christians-nineveh-valley-minorities.html>

Al Monitor 22.1.2017. Sadr's fighters guard Shiite shrines, Sunni inhabitants in Iraq's Samarra. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/samarra-iraq-saraya-salam-muqtada.html#ixzz4Wf1aSdbI>

Al Monitor 27.1.2017. Why are kidnappings on the rise in Baghdad? Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/kidnap-abduction-crime-militias-baghdad.html>

Al Monitor 31.1.2017. Shiite militias open offices in Iraq's liberated Sunni areas. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/01/shiite-militias-iraq-sunni-pmu-fallujah.html>

Al Monitor 21.2.2017. Iraqi special forces stand to gain stature with victory over IS. Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/02/counterterrorism-bureau-iraq-us-mosul.html>

Al Monitor 23.2.2017. Families of IS members evicted from liberated areas in Iraq. Osoitteessa (8.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/02/iraq-isis-families-eviction.html>

Al Monitor 24.2.2017. Will Iraq ban unveiled women from holy cities? Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/02/iraq-shiite-holy-cities-karbala-hijab-women.html>

Al Monitor 5.3.2017. Iraqi minorities move forward with autonomy plan. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/rafedin-minorities-iraq-nineveh-plain-autonomy.html>

Al Monitor 6.3.2017. How are displaced Iraqis faring in Syria's camps? Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/syria-turkey-border-camp-turkmen-flee-iraq.html>

Al Monitor 9.3.2017. Iraq's 'Awakening' vets cautious about post-IS period. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/gaede-isis-sawha-iraq-sunni-shiite-sectarianism.html>

Al Monitor 13.3.2017. Does Barzani have a Yazidi Problem?

Al Monitor 15.3.2017. Probe blames corruption for imports of bad food, medicine in Iraq. Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/spoiled-food-supplies-lethal-drugs-iraqi-market.html>

Al Monitor 19.3.2017. Conflict over Kirkuk oil returns. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/kirkuk-patriotic-union-of-kurdistan-erbil-sulaimaniya.html>

Al Monitor 21.3.2017. Iraq PM visits White House amid debate over post-Mosul strategy. Osoitteessa (8.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/iraq-abadi-visit-white-house-debate-mosul-strategy-trump.html>

Al Monitor 23.3.2017. Iraq's Sunnis eye post-IS future. Osoitteessa (8.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/arab-sunni-iraq-mosul-turkey-saudi.html>

Al Monitor 27.3.2017. Why aren't Mosul residents returning to liberated areas? Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/mosul-iraq-erbil-displaced-national-security.html>

Al Monitor 3.4.2017. How will Abadi handle Iraq's Shiite militias? Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/03/iraq-abadi-shiite-militias-us-sunnis-kurds-isis.html>

Al Monitor 19.4.2017. Are secularists, Islamists headed for confrontation in Iraq? Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/04/iraq-communist-islamist-secular-qadisiyah.html>

Al Monitor 5.5.2017. What's holding up the liberation of Iraq's Tal Afar? Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.al-monitor.com/pulse/originals/2017/05/tal-afar-iraq-turkey-popular-mobilization-units.html>

The New York Times 29.1.2017. Iraqi Region Is Evicting Families of ISIS Members. Osoitteessa (3.5.2017): https://www.nytimes.com/2017/01/29/world/middleeast/iraq-tikrit-isis.html?_r=0

Niqash 30.11.2016. Tribal Volunteers: Anbar's New Anti-Extremist Militias Get Bigger, Cause New Problems. Osoitteessa (12.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5417/>

Niqash 11.1.2017. Two Years' Of Assassinations Threaten Kirkuk's Shaky Coexistence. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5518/>

Niqash 12.1.2017 (a). Iraqi Province Creates New Districts - But For Better Or Worse? Osoitteessa (2.4.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5516/>

Niqash 12.1.2017 (b). International Interests Line Up To Take Control Of Iraq-Syria Border. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5517/>

Niqash 12.1.2017 (c). Iraqi Kurdish Teachers End Protests, But Hang On To Grievances. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/economy/5519/>

Niqash 19.1.2017 (a). Patience Lost: Power Station Attack A Sign Iraqi Kurdish Protestors Are Ready To Use Violence? Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5522/>

Niqash 19.1.2017 (b). An Agile Opponent: Extremists Change Tactics in Baghdad. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5523/>

Niqash 19.1.2017 (c). Baghdad's Legal Gangs? As Iraqi Police Lose Control Of Streets, Militias Take Over. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5524/>

Niqash 25.1.2017. Social Lepers: In Anbar, Husbands Who Chose Extremism, Doom Their Families. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/society/5527/>

Niqash 26.1.2017. Underage Outrage: Over 700 Teenage Weddings In Northern Iraqi Camp For Displaced Yazidis. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/society/5526/>

Niqash 31.1.2017. Profits Of War: Anbar Families Seeking Safety Sell Homes At Half Price, Fueling Real Estate Boom. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/economy/5531/>

Niqash 1.2.2017. Frenemies United: Security Problems, Scraggy Militias Delay Fight Against Extremists In Western Mosul. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5533/Security-Problems-Scraggy-Militias-Delay-Fight-Against-Extremists-In-Western-Mosul.htm>

Niqash 2.2.2017. Iraq's Immigration Minister: 'We Are Not Forcing The Displaced To Return To Their Homes'. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5532/>

Niqash 9.3.2017. Shooting For Political Stardom: Iraq's Controversial Militias Fail To Agree On Unified Electoral Positions. Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/politics/5536/Iraq's-Controversial-Militias-Fail-To-Agree-On-Unified-Electoral-Positions.htm>

Niqash 14.3.2017. Proxy War? Complicated Allegiances In Sinjar Will Threaten Iraqi Kurdish Unity In Long Run. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5539/>

Niqash 15.3.2017. Ghosts Of The Islamic State: While All Eyes On Mosul, Extremists Return To Other Iraqi Provinces. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5538/>

Niqash 16.3.2017. Survivor Stories: Tragic Tale Out Of One Basement In Mosul. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5540/>

Niqash 21.3.2017. Boots On the Ground: Iraqi Soldiers Happy To See US Colleagues Back In Action. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5542/>

Niqash 23.3.2017. Human Shields, Hidden Snipers, Burning Cars: Mosul Locals Explain Extremists' Desperate Tactics. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5545/>

Niqash 29.3.2017. Laying The Blame: In Iraq, Analysts Weigh In On Accidental Airstrike That Killed Hundreds In Mosul. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5546/>

Niqash 30.3.2017. Fighting Over Petro-Dollars: Intra-Kurdish Rivalries Spill Into Iraqi Oil Trade. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/economy/5547/>

Niqash 5.4.2017 (a). Iraqi Border Guards See Extremists Crossing, But Dare Not Leave Barracks. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5551/>

Niqash 5.4.2017 (b). Needles In A Haystack: In East Mosul, The Hard - And Flawed - Hunt For Former Extremist Fighters. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5550/>

Niqash 11.4.2017. Hide And Seek: Extremists' Hit-And-Run Attacks Increase In Southern Iraq. Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5558/Extremists'-Hit-And-Run-Attacks-Increase-In-Southern-Iraq.htm>

Niqash 27.4.2017 (a). New Frenemies: Extremists Return To Diyala, To Reunite With Old Allies, Al Qaeda. Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5566/>

Niqash 27.4.2017 (b). Power And Water And Music: Signs Of Life Returning To Mosul. Osoitteessa (10.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5568/>

Niqash 10.5.2017. Planning For The End: Iraq's Final Fight Against Extremists Will Be In The Deserts Of Anbar. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.niqash.org/en/articles/security/5573/iraq-s-final-fight-against-extremists-will-be-in-the-deserts-of-anbar.htm>

OCHA 20.2.2017. Iraq: Humanitarian Bulletin, January 2017 | Issued on 20 February. Osoitteessa (5.5.2017): <http://reliefweb.int/report/iraq/iraq-humanitarian-bulletin-january-2017-issued-20-february-enarku>

OCHA 26.2.2017. Iraq: Mosul Humanitarian Response Situation Report No. 22 (20 February - 26 February 2017). Osoitteessa (5.5.2017): <http://reliefweb.int/report/iraq/iraq-mosul-humanitarian-response-situation-report-no-22-20-february-26-february-2017>

OCHA 1.3.2017. Mosul Flash Update No. 5. Osoitteessa (4.5.2017): http://reliefweb.int/sites/reliefweb.int/files/resources/OCHA_Iraq_Mosul%20FlashUpdate%205_1_Mar17_Final.pdf

OCHA 30.4.2017. Mosul Humanitarian Response Situation Report No. 31 (24 April to 30 April 2017). Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.uniraq.org/index.php?lang=en>

Reuters 13.3.2017. BRIEF-Fitch revises outlook on Iraq to stable affirms at 'B-'. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.reuters.com/article/brief-fitch-revises-outlook-on-iraq-to-s-idUSFWN1GQ0H9>

Reuters 30.3.2017. Pentagon responds to criticism over civilian deaths in Mosul blast. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.reuters.com/article/us-mideast-crisis-usa-airstrike-idUSKBN17137N>

RFE/RL 30.3.2017. Death Toll Rises To 15 In Baghdad Suicide Truck-Bomb Attack. Osoitteessa (2.5.2017): <http://www.rferl.org/a/baghdad-truck-bomb-attack/28399377.html>

RFE/RL 5.4.2017. At Least 31 Reported Killed in Attack in Tikrit, Iraq. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.rferl.org/a/iraq-tikrit-attack/28411854.html>

Rudaw 15.2.2017. The Nineveh Plains and the Future of Minorities in Iraq. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/150220171>

Rudaw 10.3.2017. KRG's biometric system exposes thousands of ghost employees. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.rudaw.net/english/kurdistan/09032017>

Rudaw 31.3.2017. UN chief blames lack of funds for inhumane conditions in Kurdistan's IDP camps. Osoitteessa (5.5.2017): <http://www.rudaw.net/NewsDetails.aspx?pageid=293360>

Rudaw 12.4.2017. Iraqi PM: Referendum in Kirkuk not possible with ISIS on doorstep. Osoitteessa (3.5.2017): <http://www.rudaw.net/english/middleeast/iraq/12042017>

Stratfor 31.1.2017. The Islamic State Digs In Along Mosul's Southern Edge.

Stratfor 11.2.2017. Iraq: Demonstrations, Police Killed In Baghdad Anti-Corruption Protests.

Stratfor 16.2.2017. Iraq: Islamic State Claims Blast Killing Dozens in Baghdad.

Stratfor 19.2.2017. Iraq: Security Forces Begin Offensive On Western Mosul.

Stratfor 23.2.2017. Iraq: Government Forces Recapture Mosul Airport.

Stratfor 1.3.2017. Iraq: Militia Forces Cut Off Last Major Road Out Of Western Mosul.

Stratfor 2.3.2017. Iraq: Kurdish Forces Seize Control of Kirkuk Oil.

Stratfor 9.3.2017. Iraq: Turkey, Iran Wage A Proxy War In Sinjar.

Stratfor 20.3.2017. Iraq: Deadly Car Bomb Targets Baghdad.

Stratfor 25.3.2017. Iraq: Military Pauses Operations in Western Mosul.

Stratfor 1.4.2017. Iraq: Senior Islamic State Leader Reportedly Killed.

Stratfor 4.4.2017. Kirkuk: Iraqi Kurdistan's Next Territory?

Stratfor 5.4.2017. Iraq: Islamic State Attacks Kill 26 in Tikrit.

UNAMI 21.3.2017. UNAMI Concerned by Raising Kurdistan Flag in Kirkuk, Cautions Against Unilateral Steps [EN/AR]. Osoitteessa (3.5.2017): <http://reliefweb.int/report/iraq/unami-concerned-raising-kurdistan-flag-kirkuk-cautions-against-unilateral-steps-enar>

UN General Assembly 9.1.2017. Report of the Special Rapporteur on minority issues on her mission to Iraq. Osoitteessa (11.5.2017): <http://reliefweb.int/report/iraq/report-special-rapporteur-minority-issues-her-mission-iraq-ahrc3453add1-enar>

UNHCR 20.1.2017. Mosul Weekly Protection Update, 14 - 20 January, 2017. Osoitteessa (4.5.2017): <http://reliefweb.int/report/iraq/mosul-weekly-protection-update-14-20-january-2017>

UNHCR 31.1.2017. Trapped Mosul civilians in dire need of relief. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.unhcr.org/news/latest/2017/1/588b27514/trapped-mosul-civilians-dire-need-relief.html>

UNHCR 16.3.2017. Iraq: In Iraqi Camps, Syrians seek respite from hardship of exile. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.unhcr.org/news/stories/2017/3/58c815644/iraqi-camps-syrians-seek-respice-hardship-exile.html>

UNHCR 30.3.2017. Relevant COI on the Situation of Palestinian Refugees in Baghdad. Osoitteessa (11.5.2017): <http://www.refworld.org/docid/58de48104.html>

UN Security Council 26.1.2017. Report of the Secretary-General pursuant to resolution 2299 (2016). Osoitteessa (2.5.2017): http://www.uniraq.com/images/SGReports/S201775_ENG.pdf

UN Security Council 25.4.2017. Report of the Secretary-General pursuant to resolution 2299 (2016). Osoitteessa (11.5.2017): http://www.uniraq.org/images/SGReports/S2017357_25_April_2017_EN.pdf

The Washington Institute 6.2.2017. Iran's Warming Relations with the PKK Could Destabilize the KRG. Osoitteessa (4.5.2017): <http://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/irans-warming-relations-with-the-pkk-could-destabilize-the-krq>

The Washington Post 22.2.2017. Away from Iraq's front lines, the Islamic State is creeping back in. Osoitteessa (3.5.2017): https://www.washingtonpost.com/world/middle_east/away-from-iraqs-front-lines-the-islamic-state-is-creeping-back-in/2017/02/22/8abd8b70-d161-11e6-9651-54a0154cf5b3_story.html?utm_term=.4fc4ee1e3247

WFP 10.4.2017. More Than Half Of Iraq's Population At Risk Of Food Insecurity - Government - WFP Analysis. Osoitteessa (10.5.2017): <https://www.wfp.org/news/news-release/more-half-iraqs-population-risk-food-insecurity-government-wfp-analysis>